

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

**Ιδιοκεντρικότητα, αλλοκεντρικότητα και ικανοποίηση από την
σχέση: Μια διαπολιτισμική μελέτη.**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Μπουμπάρης Νικόλαος Α.Μ. 2833

Επιβλέπων καθηγητής
Κ. Καφέτσιος

Ρέθυμνο 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΘΕΩΡΙΑ ΔΕΣΜΟΥ.....	5
1.1.Η κανονιστική πλευρά τους συστήματος δεσμού.....	6
1.2. Ατομικές διαφορές στο δεσμό.....	8
1.3.Ενεργά μοντέλα δεσμού.....	9
1.4 Συμπεριφορές δεσμού στην ενήλικη ζωή.....	11
1.5. Θεωρία της αλληλεξάρτησης και της συντήρησης σχέση.....	13
1.6. Δεσμός και εξάρτηση.....	14
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΕΑΥΤΟΣ	
2.1. Ατομικισμός.....	15
2.2.Κολεκτιβισμός.....	17
2.3. Ανεξάρτητος και αλληλεξαρτώμενος εαυτός.....	18
2.4. Οριζόντιος και κάθετος ατομικισμός και κολεκτιβισμός.....	21
2.5. Διαφορές φύλου σε οριζόντιους και κάθετους πολιτιστικούς πολιτισμούς.....	23
2.6.Τα επίπεδα του εαυτού.....	25
2.7. Ενσωμάτωση άλλων στον εαυτό.....	26
2.8. Θεωρία δεσμού στην διαπολιτισμική έρευνα.....	27
2.9. Πως επηρεάζει ο πολιτισμός το είδος του δεσμού;.....	29
ΜΕΘΟΔΟΣ.....	31
Συμμετέχοντες	
Εργαλεία	
Διαδικασία	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	35
ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	64

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εαυτός ορίζεται ως ένας ενεργός κοινωνικός δράστης που προωθεί την διαφοροποίηση της συμπεριφοράς μέσω επεξεργασίας και αξιολόγησης των πληροφοριών που δέχεται από το περιβάλλον και ακολουθεί την επιλογή των κοινωνικών συμπεριφορών. Η συμπεριφορά αυτή σχετίζεται έντονα με την αντίληψη που έχει το άτομο για τον εαυτό του. Για παράδειγμα, άτομα με υψηλή αυτοπεποίθηση παρατηρείται ότι φέρονται ανεξάρτητα από ό,τι επιτάσσουν οι τυπικές κοινωνικές συμπεριφορές «norms» (Triandis, 1989). Όπως αναφέρει ο Nisbett (2003) οι περισσότεροι Δυτικοί, έχουν την αντίληψη ότι οι ακόλουθες γενικεύσεις ισχύουν για όλους τους ανθρώπους: Κάθε άτομο έχει ένα σύνολο διαφορετικών χαρακτηριστικών. Πρώτον, Οι άνθρωποι θέλουν να είναι διαφορετικοί από τα άλλα άτομα του περιβάλλοντος, δεύτερων άτομα αισθάνονται καλύτερα όταν βρίσκονται σε καταστάσεις στις οποίες η προσωπική τους επιλογή και προτίμηση προσδιορίζει το αποτέλεσμα, τρίτων οι άνθρωποι είναι προσανατολισμένοι προς προσωπικούς στόχους για την επίτευξη της επιτυχίας τους και θεωρούν ότι οι σχέσεις και η ιδιότητα του μέλους σε ομάδες μερικές φορές μπορεί να εμποδίσει την επίτευξη των στόχων αυτών. Προσπαθούν να αισθάνονται καλά για τον εαυτό τους. Επίσης, σημαντικός παράγοντας για την αίσθηση ευημερίας είναι οι προσωπικές επιτυχίες και διαβεβαιώσεις. Προτιμούν την ισότητα στις προσωπικές σχέσεις, ή όταν οι σχέσεις είναι δομημένες με ιεραρχικό τρόπο, προτιμούν μια ανώτερη θέση. Επίσης, πιστεύουν ότι οι ίδιοι κανόνες πρέπει να ισχύουν για όλα τα άτομα, δηλαδή, δεν πρέπει να υπάρχει ειδική μεταχείριση σε ορισμένους λόγω των προσωπικών τους χαρακτηριστικών. Ουσιαστικά, θεωρούν ότι η δικαιοσύνη θα πρέπει να είναι τυφλή. Υπάρχουν πράγματι εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπων που μοιράζονται αυτές τις απόψεις, αλλά βρίσκονται κυρίως στην Ευρώπη, ιδιαίτερα στη βόρεια Ευρώπη, στη μεγάλη Βρετανία και τις ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής. Τα κοινωνικο-ψυχολογικά χαρακτηριστικά

των περισσότερων ανθρώπων του υπόλοιπου κόσμου τείνουν να διαφέρουν στον έναν ή τον άλλον βαθμό όπως θα δούμε στην συνέχεια.

Επίσης θεωρήσαμε αναγκαίο να συμπεριλάβουμε την θεωρία του δεσμού όπως την διατύπωσε ο Bowlby (1982) κυρίως επειδή παρέχει ένα απαραίτητο πλαίσιο για την κατανόηση της φύσης και του σχηματισμού του συναισθηματικού δεσμού στους ενήλικες. Σύμφωνα με τον Bowlby, όλα τα παιδιά δημιουργούν έναν δεσμό προς τον φροντιστή, αλλά αυτά τα είδη του δεσμού διαφέρουν σε ποιότητα. Ένα παιδί που έχει λάβει μία καλή ποιότητα φροντίδας (ευαισθησία, ανταπόκριση προς τις ανάγκες του και αγάπη) αναμένεται να αναπτύξει την προσδοκία ότι οι σημαντικοί άλλοι είναι ευαίσθητοι, ανταποκρίνονται στις ανάγκες του και ότι οι ίδιοι είναι άξιοι της αγάπης των άλλων. Αντίθετα, ένα παιδί που δεν λαμβάνει καλή ποιότητα φροντίδας αναμένεται να διαμορφώσει την πεποίθηση ότι οι άλλοι δεν είναι αξιόπιστοι, διαθέσιμοι και ότι ο ίδιος είναι ανάξιος για την αγάπη των άλλων. Περαιτέρω, ο Bowlby πρότεινε ότι το ιστορικό του δεσμού με τα πρόσωπα δεσμού επηρεάζει τις κοινωνικές σχέσεις και την ανάπτυξη της προσωπικότητας, επειδή τα άτομα συμπεριφέρονται με τρόπους σύμφωνους με τις προσδοκίες που έχουν αναπτύξει για τον εαυτό τους και τους άλλους (Bowlby, 1982; Sroufe & Fleeson, 1986)

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει κατά πόσο τα επίπεδα του ανεξάρτητου και αλληλεξαρτώμενου εαυτού μαζί με τους τύπους δεσμού θα έχουν διαφορετικές επιδράσεις στην ικανοποίηση από την σχέση, στον σχεσιακό εαυτό και πως θα επηρεάσει η διαδικασία της προέγερσης (priming) τη σχεσιακή κατανόηση εαυτού των συμμετεχόντων που έχουν διαφορετική κατανόηση εαυτού. Για τους λόγους αυτούς, η έρευνά μας εστίασε στην διερεύνηση του ρόλου των δύο αυτών θεωριών, ειδικότερα του δεσμού και της κατασκευής του εαυτού ανάλογα με το πολιτισμικό πλαίσιο που βρίσκεται το άτομο. Αρχικά θα περιγράψουμε

τις θεωρίες αυτές και έπειτα θα προχωρήσουμε στην ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας μας.

ΘΕΩΡΙΑ ΔΕΣΜΟΥ

Η θεωρία του δεσμού δημιουργήθηκε από τον John Bowlby σε συνεργασία με την Mary Ainsworth (Ainsworth & Bowlby, 1991). Αντλώντας ιδέες από την ηθολογία, την κυβερνητική, μοντέλα επεξεργασίας πληροφοριών, αναπτυξιακή ψυχολογία και την ψυχανάλυση, ο John Bowlby διατύπωσε τις βασικές αρχές της θεωρίας. Με την θεωρία αυτή άλλαξε ριζικά τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον δεσμό ενός παιδιού με την μητέρα και την αποδιοργάνωση που δημιουργεί η στέρηση ή απώλεια της σχέσης αυτής στο παιδί. Η μεθοδολογία της Mary Ainsworth εκτός του ότι έδωσε την δυνατότητα να δοκιμαστούν ορισμένες ιδέες του Bowlby εμπειρικά, βοήθησε επίσης στην επέκταση της ίδιας θεωρίας και είναι υπεύθυνη για μερικές από τις νέες κατευθύνσεις που πήρε το τελευταίο χρονικό διάστημα.

Η Ainsworth συνέβαλε στην ιδέα του φροντιστή ως ασφαλή βάση, εφορμώντας από την οποία το βρέφος μπορεί να εξερευνήσει τον κόσμο. Επιπλέον, διατύπωσε την ιδέα της μητρικής ευαισθησίας σε ερεθίσματα των βρεφών και τον ρόλο τους στην ανάπτυξη των προτύπων δεσμού βρέφους-μητέρας.

Ο Bowlby περιγράφει την συμπεριφορά δεσμού ως κινητήριο σύστημα ελέγχου, το οποίο έχει ως στόχο την προώθηση της ασφάλειας και το αίσθημα ασφάλειας στην βρεφική και παιδική ηλικία μέσα από τη σχέση του παιδιού προς μία φιγούρα δεσμού (Bowlby, 1982). Συμπεριφορές δεσμού είναι τα παρατηρήσιμα στοιχεία του συστήματος (κλάμα, κραυγή, προσκόλληση, αναζήτηση) και αντικατοπτρίζουν την ενεργοποίηση μιας μη άμεσα παρατηρήσιμης

συμπεριφοράς του συστήματος δεσμού (Stevenson-Hinde, 1994). Το σύστημα ενεργοποιείται σε περιόδους κινδύνου, άγχος και εισαγωγή σε καινούργια περιβάλλοντα, και έχει σαν αποτέλεσμα την απόκτηση και διατήρηση της εγγύτητας και της επαφής προς μία φιγούρα δεσμού. Η φιγούρα δεσμού προωθεί συμπεριφορές δεσμού με το να είναι διαθέσιμος, να ανταποκρίνεται και με το να προσφέρει ανακούφιση στο παιδί όταν μία απειλή ή ένας στρεσογόνος παράγοντας εμφανίζεται (Waters, Kondo-Ikemura, Posada, & Richters, 1991). Η διαθεσιμότητα, η ανταπόκριση και η ενεργή στήριξη του φροντιστή επιτρέπει στο παιδί να εξερευνήσει το περιβάλλον με βεβαιότητα και ασφάλεια υπό κανονικές συνθήκες, γνωρίζοντας ότι η φιγούρα δεσμού είναι παρών σε περίπτωση που υπάρξει η ανάγκη.

Η κανονιστική πλευρά του συστήματος δεσμού

Υπάρχουν δύο σημαντικά τμήματα της θεωρίας δεσμού, το πρώτο ονομάζεται κανονιστικό, επειδή ασχολείται με τις κανονιστικές πλευρές της συμπεριφοράς και ανάπτυξης που μπορεί να παρατηρηθεί σε όλους τους ανθρώπους και το δεύτερο, ασχολείται με τις ατομικές διαφορές στη λειτουργία του συστήματος συμπεριφορών δεσμού. Ο Bowlby υποστήριξε ότι προκειμένου να κατανοήσει πλήρως τις ατομικές διαφορές, θα έπρεπε αρχικά να διερευνήσει την κανονιστική πλευρά του συστήματος δεσμού (Bowlby, 1982). Ύστερα από την ανακάλυψη του ασφαλούς, αμφίθυμου και του ανασφαλούς τύπου δεσμού (Ainsworth, Blehar, Waters & Wall, 1978), η έμφαση μετακινήθηκε στις ατομικές διαφορές. Αυτή η προσέγγιση συνεχίζει και κυριαρχεί την έρευνα στην βρεφική και παιδική προσκόλληση ως και σήμερα. Ως αποτέλεσμα αυτής της σχεδόν αποκλειστικής εστίασης στις ατομικές διαφορές, συγκριτικά μικρή πρόοδος έχει γίνει στην κανονιστική πλευρά (Marvin & Britner, 1999· Fraley & Shaver, 2000). Απορρίπτοντας τις έννοιες ενορμήσεις (drives) και της ψυχικής ενέργειας (psychic energy) από

την κλασική ψυχαναλυτική θεωρία, ο Bowlby δανείστηκε από την ηθολογία τον όρο του συμπεριφορικού συστήματος. Το συμπεριφορικό σύστημα αποτελεί ένα βιολογικό, γενικό νευρικό σύστημα για όλα τα είδη, το οποίο ρυθμίζει την συμπεριφορά με τέτοιο τρόπο ώστε να αυξήσει τις πιθανότητες για επιβίωση και αναπαραγωγή, παρά τους αναπόφευκτούς περιβαλλοντικούς κινδύνους (Bowlby, 1982). Οι συμπεριφορές δεσμού όταν ένα άτομο αντιμετωπίζει απειλή ή μία στρεσογόνο κατάσταση (για παράδειγμα, αναφορά της δυσφορίας, αναζήτηση για εγγύτητα, εξάρτηση προς τον φροντιστή, χαλάρωση αφού η εγγύτητα και η υποστήριξη έχει εξασφαλιστεί) οφείλονται σε ένα ενσωματωμένο συμπεριφορικό σύστημα δεσμού. Διαχωρίζοντας συστήματα κινητοποίησης (motivational systems) σε λειτουργικούς τύπους (functional types) όπως, η προσκόλληση, η παροχή φροντίδας, εξερεύνηση, η προσχώρηση και το σεξ ο Bowlby ήταν σε θέση να αντιληφθεί σχέσεις μεταξύ λειτουργικών και δυσλειτουργικών ιδιοτήτων αυτών των συστημάτων σε μια ευρεία ποικιλία καταστάσεων ζωής. Κατανοώντας το κάθε συμπεριφορικό σύστημα ως έμφυτη, λειτουργική διαδικασία που λειτουργεί προς κάποιον συγκεκριμένο σκοπό (goal-directed) ωθήθηκε να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε αναπτύχθηκε το κάθε σύστημα, τι λειτουργία πρόσφερε στο πλαίσιο της επιβίωσης, αναπαραγωγής και πως ενεργοποιείται, διέπεται και απενεργοποιείται σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Σύμφωνα με την θεωρία, αυτά τα συμπεριφορικά συστήματα διέπουν την επιλογή, την ενεργοποίηση και τον τερματισμό συμπεριφορικών ενεργειών σκοπεύοντας την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων (set-goals). Οι προσαρμοστικές, συμπεριφορικές ενέργειες ενεργοποιούνται από συγκεκριμένους ερεθισμούς ή καταστάσεις (για παράδειγμα, ξαφνικοί δυνατοί θόρυβοι, το σκοτάδι, η παρουσία ενός ξένου) και απενεργοποιούνται ή τερματίζονται με διαφορετικούς ερεθισμούς που ενημερώνουν για την

επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου (συναισθηματική υποστήριξη ή προστασία στην περίπτωση του συστήματος δεσμού) (Mikulincer & Shaver, 2007).

Ατομικές διαφορές στο δεσμό

Οι ατομικές διαφορές στην οργάνωση της συμπεριφοράς δεσμού και οι προσδοκίες σχετικά με τις σχέσεις δεσμού σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τη συμπεριφορά της φιγούρας δεσμού. Τα μοτίβα δεσμού χαρακτηρίζονται σε γενικές γραμμές ως «ασφαλείς» και «ανασφαλείς» (Ainsworth, Blehar, Waters, & Wall, 1978· Bretherton, 1985). Στην περίπτωση του ασφαλούς μοτίβου το βρέφος αναζητά και λαμβάνει προστασία, διαβεβαίωση και ανακούφιση όταν υπάρχει στρεσογόνος παράγοντας. Χάρη στην υποστήριξη και τη διαθεσιμότητα του φροντιστή, το βρέφος έχει τη δυνατότητα να εξερευνήσει το περιβάλλον με αυτοπεποίθηση. Τα ανασφαλή μοτίβα (αποφυγή, αμφιθυμία, αποδιοργάνωση) αναπτύσσονται, σε περίπτωση που συμπεριφορές δεσμού συναντούν απόρριψη, ασυνέπεια ή ακόμη και απειλή από τον ίδιο τον φροντιστή. Το βρέφος σε αυτή την περίπτωση είναι σε μία κατάσταση ανησυχίας για να εξασφαλίσει την ανταπόκριση του φροντιστή σε περίπτωση που προκύψουν προβλήματα. Για να μειωθεί αυτό το άγχος το βρέφος με την συμπεριφορά του αναγκάζεται να συμπληρώσει τον φροντιστή. Ειδικότερα, το βρέφος εφαρμόζει μία προσαρμοστική στρατηγική μέσα σε αυτή τη Σχέση φροντιστή-βρέφους. Για παράδειγμα, το βρέφος του οποίου η συμπεριφορά δεσμού έχει απορριφθεί τακτικά αναπτύσσει μία ανασφαλή συμπεριφορά δεσμού. Αναλυτικότερα, παρουσιάζεται μια αγχωτική εμπειρία το βρέφος αποφεύγει την σωματική και οπτική επαφή με την φιγούρα δεσμού μειώνοντας με αυτό τον τρόπο την έκφραση δυσφορίας στην περίσταση αυτή, η οποία περιλαμβάνει την συνθήκη απόρριψης από τον φροντιστή (Main, 1981· Main & Goldwyn, 1984.) Εν αντιθέσει, το ανασφαλές, αμφίσημο μοτίβο σχετίζεται με αυξημένη

συμπεριφορά δεσμού απέναντι στον φροντιστή, παρά το γεγονός ότι η μερική απουσία του προκαλεί άγχος στο παιδί (Cassidy & Berlin, 1994). Καθώς το παιδί αναπτύσσεται, υπάρχει μια παραδοχή της συνέχειας της γονικής περίθαλψης, η οποία θα συμβάλει σημαντικά στη σταθερότητα του μοτίβου δεσμού (Bretherton, 1985). Εφόσον υπάρξει αλλαγή στο μοτίβο δεσμού του παιδιού, θα πρέπει να υπάρχει μια αντίστοιχη αλλαγή στην ποιότητα των αλληλεπιδράσεων γονέα-παιδιού (Bowlby, 1982). Ο Bowlby υποστηρίζει ότι η αλλαγή του είδους δεσμού στην ενήλικη ζωή είναι επίσης δυνατή. Υπέθεσε ότι η αλλαγή θα μπορούσε να συμβεί μέσα από την επίδραση νέων συναισθηματικών σχέσεων και την ανάπτυξη των ανώτερων γνωστικών λειτουργιών. Ο συνδυασμός αυτός θα επιτρέπει στο άτομο να σκεφτεί και να ερμηνεύσει την έννοια των εμπειριών του από το παρελθόν και του παρόν.

Ενεργά μοντέλα δεσμού

Ο Bowlby χρησιμοποίησε τον όρο ενεργά μοντέλα δεσμού (working models) για να περιγράψει τις εγγενείς νοητικές αναπαραστάσεις που αναπτύσσουν τα παιδιά για τον κόσμο και τους σημαντικούς άλλους, συμπεριλαμβανομένου τον εαυτό τους (Bretherton, 1985). Οι αναπαραστάσεις πηγάζουν από τις εμπειρίες των παιδιών με τις φιγούρες δεσμού και εδραιώνονται με βάση την ρύθμιση και εκπλήρωση των αναγκών τους για δεσμό, συγκεκριμένα την συντήρηση της εγγύτητας με τον φροντιστή και την ρύθμιση της αίσθησης για ασφάλεια (Sroufe & Waters, 1977). Δεν έχουν όμως όλα τα παιδιά πρόσβαση σε έναν φροντιστή που αποκρίνεται στις ανάγκες τους με συνεπείς τρόπο. Οπότε, η ποιότητα της σχέσης του παιδιού-φροντιστή και οι ιδιότητες ενός ατόμου ενεργού μοντέλου δεσμού επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την συναισθηματική διαθεσιμότητα και ανταπόκριση στις ανάγκες του παιδιού. Τα ενεργά μοντέλα δεσμού εμπεριέχουν δύο συμπληρωματικά στοιχεία, το ένα αναφέρεται στην φιγούρα

δεσμού και το άλλο αναφέρεται στον εαυτό. Το πρώτο χαρακτηρίζει εάν ο φροντιστής θα είναι διαθέσιμος, ευαίσθητος και ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους παιδιού όταν χρειαστεί και το δεύτερο χαρακτηρίζει τον εαυτό είτε άξιο ή ανάξιο για αγάπη και φροντίδα (Rholes & Simpson, 2004). Τα ενεργά μοντέλα δεσμού αποτυπώνουν ουσιαστικά την προσπάθεια του παιδιού να αποκτήσει ανακούφιση και ασφάλεια (Main, Kaplan & Cassidy, 1985). Ένα κύριο στοιχείο των ενεργών μοντέλων δεσμού είναι ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να προβλέψουν την συμπεριφορά των άλλων, αλλά και να βοηθήσουν κάποιον για τον σχεδιασμό της δικής του συμπεριφοράς σε κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Τα ενεργά μοντέλα δεσμού σχηματίζουν τον τρόπο με τον οποίο το συμπεριφορικό σύστημα δεσμού εκφράζεται και είναι δυναμικά και λειτουργικά. Για τον λόγο αυτό οι ατομικές διαφορές συμπεριφορών βρεφών σε διαγνωστικές καταστάσεις χρησιμοποιούνται για να συναχθούν συμπεράσματα για εγγενή ενεργά μοντέλα (Main και συνεργάτες, 1985) και μας εξυπηρετούν στην κατηγοριοποίηση βρεφών σε ασφαλείς ή ανασφαλείς τύπου δεσμού (Ainsworth, Blehar, Waters & Wall, 1978). Πολλοί ερευνητές έχουν προτείνει ότι τα ενεργά μοντέλα δεσμού οργανώνονται σε ιεραρχικό τρόπο που κυμαίνεται από τα γενικά στα ειδικά μοντέλα (Bowlby, 1982· Bretherton, 1985, 1990· Collins & Read, 1994· Main και συνεργάτες, 1985). Από αυτή την άποψη, δεν έχουμε ένα ενιαίο σύνολο ενεργών μοντέλων δεσμού του εαυτού και των άλλων, αλλά περισσότερο μία συλλογή από μοντέλα που περιλαμβάνουν στα υψηλά επίπεδα αφηρημένους κανόνες ή υποθέσεις σχετικά με τις σχέσεις δεσμού και στα κατώτερα επίπεδα πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένες σχέσεις. Τα άτομα μπορούν να έχουν διαφορετικά ενεργά μοντέλα δεσμού για διάφορους σημαντικούς άλλους, επειδή κάθε μοντέλο μπορεί να διασυνδέεται με άλλα μοντέλα μέσα σε ένα πολύπλοκο ιεραρχικό δίκτυο (Collins & Read, 1994). Τα ενεργά μοντέλα δεσμού σε μία σχέση θεωρούνται αρκετά σταθερά (Cassidy, 2000· Fraley & Shaver, 2000). Η σταθερότητα αυτή προκύπτει, εν μέρει,

επειδή η ποιότητα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ δύο ατόμων παραμένει σταθερή στο πλαίσιο της σχέσης, αλλά και επειδή τα ενεργά μοντέλα δεσμού λειτουργούν για να κατευθύνουν την προσοχή σε πληροφορίες σύμφωνες με την αναπαράσταση και να παράγουν ερμηνείες διαπροσωπικών γεγονότων σύμφωνες με αυτές τις αναπαραστάσεις (Ainsworth, 1989). Παρά τη σταθερότητά τους, τα μοντέλα αυτά θεωρούνται δυναμικές αναπαραστάσεις που μπορούν να ενημερωθούν, επεξεργαστούν ή να αντικατασταθούν όταν οι συνθήκες της ζωής αλλάζουν (Bowlby, 1982; Hazan & Shaver, 1987).

Συμπεριφορές δεσμού στην ενήλικη ζωή

Η Mary Ainsworth (1991) τονίζει τη λειτουργία του συστήματος δεσμού, γεγονός που υποδηλώνει ότι μια ασφαλή σχέση δεσμού διευκολύνει τη λειτουργία και τις ικανότητες του ατόμου έξω από τη σχέση. Επισημαίνει, ότι υπάρχει η επιθυμία για την απόκτηση της ασφάλειας και «ζεστασιάς» στη σχέση με το σύντροφο, όταν υφίσταται αυτή η ασφάλεια και η άνεση. Το άτομο είναι σε θέση να απομακρυνθεί από την ασφαλή θέση που κατέχει με τον σύντροφο και να συμμετέχει με αυτοπεποίθηση σε άλλες δραστηριότητες (Ainsworth, 1991).

Ο Weiss (1978) υποστηρίζει ότι οι φιγούρες δεσμού στην ενήλικη ζωή δεν χρειάζεται να έχουν προστατευτικά στοιχεία, αλλά μπορούν να θεωρηθούν πρόσωπα που ενθαρρύνουν και προωθούν τις ικανότητες του ατόμου. Οι σχέσεις δεσμού διακρίνονται ως εκείνες που παρέχουν συναισθήματα ασφάλειας και το αίσθημα του «ανήκειν», χωρίς αυτές θα υπήρχε το αίσθημα της μοναξιάς και ανησυχίας. Επίσης, στις σχέσεις που παρέχουν καθοδήγηση, συντροφικότητα και το αίσθημα ότι μοιράζονται κοινά ενδιαφέροντα, εμπειρίες, συναισθήματα των αρμοδιοτήτων,

συμμαχίας και βοήθειας (Ainsworth, 1985· Weiss, 1974). Τα στοιχεία συμπεριφοράς δεσμού στην ενήλικη ζωή θα πρέπει να είναι παρόμοια με εκείνα που παρατηρήθηκαν κατά τη βρεφική ηλικία και πράγματι, παρατηρούμε ότι οι ενήλικες δείχνουν μία επιθυμία για εγγύτητα με την φιγούρα δεσμού υπό την παρουσία στρεσογόνων συνθηκών, επιδεικνύουν αυξημένη «ζεστασιά» κατά την παρουσία της φιγούρας δεσμού, ενώ αντίθετα άγχος όταν η φιγούρα δεσμού δεν είναι διαθέσιμη (Weiss, 1982). Οι Hazan and Shaver (1994) προτείνουν μια αναπτυξιακή εξέλιξη της απόκτησης των εν λόγω στοιχείων κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Συνεπώς, ειδικά στην αρχή της εφηβείας, οι στενές σχέσεις χαρακτηρίζονται από εγγύτητα, αναζήτηση ή επιθυμία για φυσική εγγύτητα (Fisher, 1992).

Η αναζήτηση του συντρόφου σε στιγμή ανάγκης είναι το επόμενο στάδιο, χρησιμοποιείται δηλαδή ο σύντροφος ως ασφαλές «καταφύγιο». Τέλος, ο σύντροφος χρησιμοποιείται ως ασφαλής βάση προς το τέλος της εφηβείας, πιθανώς επειδή η υποστήριξη και διατήρηση μιας σχέσης σε καθημερινή βάση είναι δύσκολη (Crowell & Waters, 1994). Μια σημαντική διαφορά του δεσμού μεταξύ ενηλίκων και τη σχέση γονέα-παιδιού, είναι ότι το σύστημα δεσμού σε ενήλικες λειτουργεί αμοιβαία. Ειδικότερα, οι ενήλικες δεν έχουν ανατεθεί στο ρόλο της φιγούρας δεσμού/φροντιστή ή στο ρόλο του δέκτη της φροντίδας. Τόσο η συμπεριφορά δεσμού όσο και η λειτουργία ως φιγούρα δεσμού είναι στοιχείο που παρατηρείται Κατά κύριο λόγο σε σχέσεις ενηλίκων. Οι δύο αυτοί ρόλοι μπορεί να μετατοπίζονται σε γρήγορο ρυθμό μεταξύ των ζευγαριών. Επίσης, άλλες διαφορές είναι ότι οι σχέσεις δεσμού μεταξύ των ενηλίκων συχνά εξυπηρετούν μια μεγάλη ποικιλία από άλλες λειτουργίες, συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικών δεσμών, τη συντροφικότητα, την αίσθηση της επάρκειας και του κοινού σκοπού/εμπειρία. (Ainsworth, 1985· Weiss, 1974).

Θεωρία της αλληλεξάρτησης και της συντήρησης σχέση

Στην θεωρία αλληλεξάρτησης υποστηρίζεται ότι τα επίπεδα της εξάρτησης από την σχέση των δύο συντρόφων επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε σύντροφος νιώθει και συμπεριφέρεται (Kelley & Thibault, 1978). Αναλυτικότερα, οι άνθρωποι αισθάνονται περισσότερο εξαρτημένοι όταν τα αποτελέσματα της σχέσης υπερβαίνουν αυτά που πιστεύουν ότι θα μπορούσε να επιτευχθεί στην καλύτερη διαθέσιμη εναλλακτική σχέση. Θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί ότι άτομα που είναι εξαρτημένα σε μεγάλο βαθμό πιστεύουν ότι οι ανάγκες και οι στόχοι τους, μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα στην παρούσα σχέση που διατηρούν και αναγνωρίζουν ότι τα αποτελέσματα της σχέσης τους επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τον σύντροφο τους (Rusbult, Johnson, & Morrow, 1986). Το επίπεδο της εξάρτησης αποκαλύπτεται στην ποικιλία των δραστηριοτήτων που μοιράζεται ένα ζευγάρι, το ποσό χρόνο περνούν μαζί, ο βαθμός στον οποίο τα μελλοντικά σχέδια και οι στόχοι τους διαπλέκονται, και πόσο στηρίζονται ο ένας στον άλλον με σκοπό την αγάπη και την υποστήριξη (Rusbult & Arriaga, 1997). Τα άτομα που είναι λιγότερο εξαρτημένα είναι πιο πιθανό να τερματίσουν τις σχέσεις τους, ενώ εκείνοι που εξαρτώνται περισσότερο συμμετέχουν σε συμπεριφορές που προωθούν τη μακροπρόθεσμη ευημερία των σχέσεων τους (Drigotas & Rusbult, 1992). Ως εκ τούτου, η εξάρτηση αντανακλά πόσο σφιχτά διαπλέκονται οι στόχοι ενός ατόμου για την σχέση του με τους στόχους του συντρόφου του και πόση επιρροή έχει ο ένας σύντροφος στις σκέψεις, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά του άλλου. Κατά συνέπεια, ο βαθμός εξάρτησης θα πρέπει να επηρεάζει το πώς οι σύντροφοι συμπεριφέρονται ο ένας προς τον άλλο σε στρεσογόνες καταστάσεις. Άτομα που είναι περισσότερο εξαρτημένα θα πρέπει να αισθάνονται πιο άνετα χρησιμοποιώντας τον σύντροφο τους ή την σχέση τους ως ασφαλή βάση από την οποία να αναζητήσουν υποστήριξη και να εκφράζουν ανοιχτά την δυσφορία τους (Rusbult & Arriaga,

1997). Αυξημένη εξάρτηση επίσης θα πρέπει να προωθεί την ενασχόληση με τις άμεσες ανάγκες του συντρόφου, δηλαδή μειώνονται οι συμπεριφορές που έχουν σκοπό την προσωπική ευημερία, ώστε να προωθεί η σχέση μέσω συμπεριφορών ευνοϊκές προς αυτήν (Rusbult, Bissonnette, Agriaga, & Cox, 1998). Πράγματι, σε σύγκριση με λιγότερο εξαρτώμενα άτομα, άτομα που εξαρτούνται σε μεγάλο βαθμό είναι πιο πρόθυμοι να κάνουν προσωπικές θυσίες για το καλό της σχέσης τους (Van Lange και συνεργάτες 1997) και είναι πιο υποστηρικτικοί προς τους σύντροφούς τους, ακόμη και αν οι σύντροφοί τους εμφανίζουν αρνητικές συμπεριφορές (Rusbult, Verette, Whitney, Slovik, & Lipkus, 1991).

Δεσμός και εξάρτηση

Έρευνες που έχουν μελετήσει είδη δεσμού και επίπεδα εξάρτησης σε σχέσεις έχουν βρει ότι συσχετίζονται οι δύο αυτοί παράγοντες (Levy & Davis, 1988; Morrison, Goodlin-Jones, & Urquiza, 1997· Simpson, 1990). Αυτός ο συσχετισμός ισχύει κυρίως για τις συμπεριφορές του ανασφαλή τύπου δεσμού. Γενικά, τα ανασφαλή άτομα συχνά δεν επιτρέπουν στον εαυτό τους να έρθουν κοντά με τους άλλους. Ειδικά σε στρεσογόνες καταστάσεις, τείνουν να αποστασιοποιούνται από τους συντρόφους τους και προσφέρουν λιγότερη υποστήριξη όταν οι σύντροφοί τους νιώθουν δυσφορία (Simpson και συνεργάτες 1992). Αν και τα ανασφαλείς άτομα συνήθως δεν δημιουργούν μεγάλο βαθμό εξάρτησης από την σχέση μπορούν να αναπτύξουν υψηλά επίπεδα εξάρτησης σε ορισμένες περιπτώσεις (για παράδειγμα, εάν οι σύντροφοί τους είναι κοντά στα ιδανικά τους πρότυπα, ή εάν έχουν λίγες άλλες επιλογές). Αντίθετα, άτομα που είναι λιγότερο ανασφαλείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν αναπτύσσουν υψηλά επίπεδα εξάρτησης (για παράδειγμα, εάν οι σύντροφοί τους αποκλίνουν από τα ιδανικά τους, ή αν έχουν άλλες επιθυμητές επιλογές). Αυτό υποδηλώνει ότι ορισμένα ανασφαλείς άτομα

μπορούν να αναπτύξουν σχετικά υψηλά επίπεδα εξάρτησης και κάποια λιγότερο ανασφαλείς άτομα δεν εξαρτώνται σε υψηλό βαθμό από την σχέση τους, αλλά όπως αναφέρουν οι Rusbult & Agriaga (1997) δεν γνωρίζουμε αν τα κατασκευάσματα αυτά προβλέπουν μία μοναδική διάσταση συμπεριφοράς και ενώ υπάρχει μία συσχέτιση, δεν θεωρείται πολύ ισχυρή. Κατά συνέπεια, οι αρνητικές συμπεριφορές στη σχέση που εμφανίζονται συχνά από ανασφαλείς άτομα σε στρεσογόνες συνθήκες (Simpson και συνεργάτες 1992), μπορούν να μετριαστούν εάν εμπλέκονται ανασφαλείς άτομα σε μία περισσότερο εξαρτημένη σχέση. Αντίθετα, αρνητικές συμπεριφορές στη σχέση που σχετίζονται από υψηλή ανασφάλεια μπορούν να ενισχυθούν όταν άτομα με υψηλή τάση αποφυγής βρίσκονται σε λιγότερο εξαρτημένες σχέσεις.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΕΑΥΤΟΣ

Ατομικισμός

Βασικό στοιχείο του ατομικισμού είναι η υπόθεση ότι τα άτομα είναι ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Ο Hofstede (1980) όρισε τον ατομικισμό ως μία εστίαση στα δικαιώματα παρά στα καθήκοντα, μια ανησυχία για τον εαυτό και την άμεση οικογένεια, μία έμφαση στην προσωπική αυτονομία, αυτο-εκπλήρωση και επιπλέον όρισε την βάση της ταυτότητας στα προσωπικά επιτεύγματα ενός ατόμου. Ο Waterman (1984) όρισε τον ατομικισμό ως εστίαση στην προσωπική ευθύνη και ελευθερία ατομικών επιλογών, πραγμάτωση ατομικού δυναμικού και

σεβασμό των άλλων. Ο Schwartz (1990) όρισε ατομικιστικές κοινωνίες ως θεμελιωδώς συμβατικές, που αποτελούνται από στενές βασικές ομάδες και διαπραγματευόμενες κοινωνικές σχέσεις, με συγκεκριμένες υποχρεώσεις και προσδοκίες που επικεντρώνονται στην επίτευξη στόχων.

Οι ορισμοί αυτοί αντιλαμβάνονται τον ατομικισμό ως κοσμοθεωρία που συγκεντρώνει τα προσωπικά στοιχεία, τους προσωπικούς στόχους, την προσωπική μοναδικότητα και το προσωπικό έλεγχο και μηδαμινή την σημασία της κοινωνίας (Bellah, Madsen, Sullivan, Swidler, & Tipton, 1985· Markus & Kitayama, 1991· Triandis, 1995). Όσον αφορά την αυτο-αντίληψη, στον ατομικισμό υποστηρίζεται ότι η δημιουργία και διατήρηση μιας θετικής αίσθησης του εαυτού είναι μία βασική ανθρώπινη προσπάθεια (Baumeister, 1998) η καλή αίσθηση για τον εαυτό, η προσωπική ευτυχία και η κατοχή πολλών μοναδικών ή χαρακτηριστικών προσωπικών στάσεων και απόψεων υπολογίζεται ως προσωπική αξία (Oyserman & Markus, 1993· Triandis, 1995). Επίσης, αφηρημένα χαρακτηριστικά βρίσκονται στο επίκεντρο του αυτοπροσδιορισμού (Fiske, Kitayama, Markus, & Nisbett, 1998). Όσον αφορά την ευημερία, Στον ατομικισμό πρεσβεύεται ότι οι άνευ περιορισμού συναισθηματικές εκφράσεις και η επίτευξη προσωπικών στόχων αποτελούν κρίσιμες και σημαντικές πηγές ευημερίας και ικανοποίησης από τη ζωή (Diener & Diener, 1995). Επίσης θεωρείται ότι η κρίση, ο συλλογισμός και η τελική απόφαση απορρέουν περισσότερο από το ίδιο το άτομο παρά το κοινωνικό πλαίσιο διότι, ο εαυτός θεωρείται ότι είναι σταθερός Choi, Nisbett, & Norenzayan, 1999· Morris & Peng, 1994). Κατά συνέπεια, ο ατομικισμός προωθεί έναν τρόπο σκέψης εκτός πλαισίου, εν αντιθέσει, με έναν τρόπο σκέψης που έγκειται εντός των πλαισίων της εκάστοτε κατάστασης, θεωρώντας ότι το κοινωνικό πλαίσιο δεν δεσμεύεται από κοινωνικές πληροφορίες. Ο ατομικισμός αποτελεί μία κάπως διαφορούμενη στάση. Από την μία τα άτομα χρειάζονται σχέσεις και ιδιότητες μέλους σε

ομάδες για την επίτευξη αυτο-σχετικών στόχων. Από την άλλη όμως οι σχέσεις αυτές είναι δαπανηρές στην διατήρηση (Kagitcibasi, 1997). Ορισμένοι θεωρητικοί υποθέτουν ότι ατομικιστές χρησιμοποιούν κανόνες και πρακτικές για να κρατήσουν σε ισορροπία τις σχέσεις τους. Το κόστος και το όφελος από την συγκεκριμένη σχέση αποφασίζει εάν η σχέση θα διατηρηθεί. Εφόσον το κόστος υπερβαίνει το όφελος μιας σχέσης, εγκαταλείπεται και δημιουργούνται καινούργιες σχέσεις με τον σκοπό να υλοποιηθούν οι προσωπικοί στόχοι του ατόμου. Ως εκ τούτου, οι θεωρητικοί υποθέτουν ότι οι σχέσεις και ιδιότητες μέλους για ατομικιστές είναι παροδικές και όχι μόνιμες (Kim, 1994). Έρευνες έχουν καταδείξει ότι συνεπή με τη θεωρία του δεσμού, τα μοτίβα είναι σχετικά σταθερά στο πέρασμα του χρόνου σε δείγματα του γενικού πληθυσμού (Main & Cassidy, 1988· Waters, Crowell, Treboux, Merrick, & Albersheim, 1995).

Κολεκτιβισμός

Βασική θέση του κολεκτιβισμού είναι η υπόθεση ότι τα άτομα της ομάδας δεσμεύονται στην ομάδα. Σύμφωνα με τον Schwartz (1990) κολεκτιβιστικές κοινωνίες είναι κοινωνίες συμβίωσης που χαρακτηρίζονται από διάχυτες και κοινές υποχρεώσεις και προσδοκίες βάση της κοινωνικής θέσης του καθένα. Σε αυτές τις κοινωνίες με κοινή μοίρα, οι κοινοί στόχοι και οι κοινές αξίες είναι συγκεντρωμένες. Ο εαυτός είναι απλώς μία συνιστώσα της κοινωνίας (Triandis, 1995). Επειδή οι ομάδες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν την οικογένεια, φυλή, εθνικότητα, θρησκεία ή άλλες ομάδες ο Hui (1988) και ο Triandis (1995) μεταξύ άλλων πρότειναν ότι ο κολεκτιβισμός είναι μία πολυποίκιλη δομή που ενώνει διάφορα είδη και επίπεδα των αναφερόμενων ομάδων. Με τον τρόπο αυτό, ο κολεκτιβισμός μπορεί να αναφέρεται σε ένα ευρύτερο φάσμα αξιών, στάσεων και συμπεριφορών σε σύγκριση με τον ατομικισμό. Όσον

αφορά, τον εαυτό η θεωρία του κολεκτιβισμού προτείνει ότι η συμμετοχή σε ομάδα είναι μια κεντρική διάσταση της ταυτότητας (Hofstede, 1980· Kim, 1994). Προσωπικά χαρακτηριστικά που εκτιμώνται είναι η θυσία για το κοινό καλό της ομάδας και η διατήρηση αρμονικών σχέσεων με τους στενούς άλλους (Markus & Kitayama, 1991· Triandis, 1995). Όσον αφορά την ευημερία και την συναισθηματική έκφραση, η θεωρία του κολεκτιβισμού θεωρεί ότι η ικανοποίηση από τη ζωή πηγάζει από την επιτυχή διεξαγωγή των κοινωνικών ρόλων και υποχρεώσεων όπως και την αποφυγή βλαβών στους τομείς αυτούς (Kim, 1994· Kwan, Bond & Singelis, 1998). Η αυτοσυγκράτηση στην συναισθηματική έκφραση εκτιμάται, ενώ η ανοιχτή και άμεση έκφραση των συναισθημάτων αποφεύγεται. Είναι πιθανό να αποτιμάται ως μέσο για την εξασφάλιση της αρμονίας στην ομάδα. Κατά την θεωρία του κολεκτιβισμού οι σημαντικές ιδιότητες του μέλους με την ομάδα είναι σταθερές. Θεωρούνται ως γεγονότα της ζωής στο οποίο το άτομο πρέπει να προσαρμοστεί. Τα όρια μεταξύ των ατόμων που βρίσκονται εντός και εκτός της ομάδας είναι σταθερά, αδιαπέραστα και σημαντικά. Οι ανταλλαγές εντός της ομάδας βασίζονται στην ισότητα ή ακόμη και σε γενναιόδωρες αρχές (Kim, 1994· Triandis, 1995).

Ανεξάρτητος και αλληλεξαρτώμενος εαυτός

Η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο τύπων των κοινωνιών υπό εξέταση όπως αναφέρει ο Nisbett (2003) εισήχθη στις κοινωνικές επιστήμες από τον δέκατο ένατο αιώνα. Η διάκριση αυτή είναι παρόμοια με εκείνη που πραγματοποιήθηκε από τον Γερμανό κοινωνικό επιστήμονα Ferdinand Tönnies ο οποίος πρότεινε μια χρήσιμη διάκριση για τη σύγκριση των πολιτισμών, δηλαδή μεταξύ μιας κοινότητας που βασίζεται σε μια κοινή αίσθηση ταυτότητας (Gemeinschaft) και ενός θεσμού που προορίζεται να διευκολύνει την επίτευξη των προσωπικών στόχων (Gesellschaft). Μια Gemeinschaft βασίζεται σε σχέσεις που υπάρχουν για τους δικούς τους

λόγους και βασίζεται σε μια αίσθηση της ενότητας και της αμοιβαιότητας. Βασίζεται σε συμπάθεια, συχνή πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση, κοινές εμπειρίες, και ιδιαίτερα κοινή ιδιοκτησία. Μια Gesellschaft βασίζεται κυρίως σε παροδικές αλληλεπιδράσεις. Περιλαμβάνει συχνή ανταλλαγή αγαθών και εργασίας, επίσης βασίζεται συχνά σε διαπραγματεύσεις και συμβάσεις. Τέτοια κοινωνικά συστήματα προωθούν το προσωπικό κέρδος και την ανταγωνιστικότητα. Εταιρείες και γραφειοκρατίες είναι παραδείγματα για Gesellschaften.

Έρευνες στην πολιτιστική ψυχολογία έχουν επίσης εντοπίσει δύο διαφορετικές προοπτικές για τον εαυτό. Ειδικότερα, πολιτισμοί που βλέπουν τον εαυτό από μία ανεξάρτητη προοπτική διατηρούν την ιδιότητα στην οποία ο εαυτός θεωρείται ως θεμελιωδώς διαφορετικός από τους άλλους και ορίζονται με βάση τα εσωτερικά γνωρίσματα, όπως χαρακτηριστικά, ικανότητες και συμπεριφορές (Markus & Kitayama, 1991· Oyserman & Markus, 1996). Οι πολιτισμοί που χαρακτηρίζονται από έναν αλληλεξαρτώμενο εαυτό, διατηρούν την ιδιότητα όπου ο εαυτός θεωρείται ως θεμελιωδώς συνδεδεμένος με τους άλλους. Η ταυτότητα προσδιορίζεται κυρίως από την ιδιότητα των σχέσεων, μελών ομάδας και των κοινωνικών ρόλων (Markus & Kitayama, 1991). Με βάση την ερευνητική δουλειά του Hannover και των συνεργατών του (Hannover & Kühnen, 2002· Hannover & Kühnen 2004· Hannover, Pöhlmann, Springer, & Roeder, 2005· Hannover, Pöhlmann, Springer, Roeder, & Kühnen, 2005· Kühnen, Hannover, & Schubert, 2001· Kühnen & Hannover, 2003) ο ανεξάρτητος εαυτός διαφέρει από τον αλληλεξαρτώμενο σε δύο κύρια σημεία. Πρώτον, διαφέρουν σε σχέση με το περιεχόμενό τους. Κύριο στοιχείο του ανεξάρτητου εαυτού είναι: ανεξάρτητη αυτογνωσία για τα προσωπικά χαρακτηριστικά, τις στάσεις και τις προτιμήσεις που διακρίνουν το άτομο από τους άλλους. Εν αντιθέσει, στον αλληλεξαρτώμενο εαυτό: Κοινωνική αυτογνωσία περί ιδιότητες μέλους, κοινωνικούς ρόλους, και το κοινωνικό πλαίσιο εκ του οποίου ο εαυτός είναι ένα μόνο κομμάτι

του συνόλου. Οι δύο τύποι του εαυτού διαφέρουν ως προς το βαθμό της εξάρτησης από το πλαίσιο. Η ανεξάρτητη γνώση περιγράφει το άτομο ανεξάρτητα από τις συνθήκες που τυχόν να ισχύουν την συγκεκριμένη στιγμή (context-independent self-knowledge· για παράδειγμα. «Είμαι ντροπαλός»). Εν αντιθέσει, η αλληλεξαρτώμενη γνώση περιγράφει το άτομο ως μέρος ενός συγκεκριμένου κοινωνικού πλαισίου (context-dependent self-knowledge· όπως, για παράδειγμα. «Φοβάμαι να μιλήσω σε ένα σεμινάριο, όμως, όταν είμαι με φίλους, αισθάνομαι άνετα να λέω ένα καλό ανέκδοτο». Σύμφωνα με τον Sedikides και συνεργάτες (2003) οι ανεξάρτητοι και αλληλεξαρτώμενοι εαυτοί προέρχονται από διαφορετικούς κανόνες ή ιδανικά, τα οποία ένα άτομο πρέπει να πληροί προκειμένου να θεωρείται ένα καλό άτομο μέσα στο κοινωνικό του περιβάλλον. Κανόνες που προωθούν ανεξάρτητους εαυτούς συμπληρώνονται από άτομα που προσδιορίζουν τον εαυτό τους ως μοναδικό και ξεχωριστό, εκφράζοντας των εσωτερικών τους χαρακτηριστικών και προωθώντας προσωπικούς στόχους ανεξάρτητα από το κοινωνικό πλαίσιο. Εν αντιθέσει, κανόνες που προωθούν αλληλεξαρτώμενους εαυτούς συμπληρώνονται από άτομα που προσπαθούν να προσαρμοστούν σε διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις, δηλαδή να καταλάβει μία κατάλληλη θέση και να προσαρμοστεί σε ό,τι θεωρείται καταλληλότερο εντός του δεδομένου κοινωνικό πλαίσιο (Markus & Kitayama, 1991· Markus, Mullally, & Kitayama, 1997).

Καταλήγοντας, ανεξάρτητοι έναντι αλληλεξαρτώμενων εαυτών αντανακλούν διαφορετικά πρότυπα ή ιδανικά τα οποία οι άνθρωποι χρησιμοποιούν για να αξιολογήσουν τον εαυτό τους. Ενώ ανεξάρτητοι εαυτοί εκτιμούν το να είναι ανεξάρτητοι από το κοινωνικό πλαίσιο, οι αλληλεξαρτώμενοι εαυτοί θεωρούν περισσότερο επιθυμητή την αυτογνωσία που εξαρτάται από το κοινωνικό πλαίσιο. Κάθε φορά που ένα άτομο αντιλαμβάνεται ότι αυτός/αυτή δεν ανταποκρίνεται σε αυτά τα μέσα του ριζωμένα ιδανικά ή του εαυτού, αυτός/αυτή θα βιώσουν μείωση της αυτοεκτίμησης (Hannover, Birkner & Pöhlmann, 2006).

Οριζόντιος και κάθετος ατομικισμός και κολεκτιβισμός

Οι κατασκευές του ατομικισμού (IND) και του κολεκτιβισμού (COL) έχουν κυριαρχήσει στις συζητήσεις σχετικά με τις ψυχολογικές επιπτώσεις του πολιτισμού τα τελευταία 20 χρόνια διαπολιτισμική έρευνα (Oyserman, Coon, και Kimmelmeier, 2002). Οι έννοιες του ατομικισμού και του κολεκτιβισμού ήταν ιστορικά ευρύ και πολυδιάστατες, συνοψίζοντας μια σειρά από διαφορές, όσον αφορά την προσοχή, αυτο-ορισμό, κίνητρα, συναισθηματικές συνδέσεις, καθώς και τα συστήματα πεποιθήσεων και συμπεριφορών (Triandis και συνεργάτες, 1998· Oyserman και συνεργάτες, 2002). Παρά το γεγονός ότι το εύρος και η δύναμη αυτών των κατασκευασμάτων έχουν προχωρήσει σε βάθος το πεδίο, κριτικές λόγω της πολύπλευρης φύσης των κατασκευών, έχουν ξεκινήσει συζητήσεις περί του «πυρήνα» των κατασκευασμάτων IND και COL (Oyserman και συνεργάτες, 2002). Για αυτό το λόγο ο Shavitt, Torelli και ο Reimer, (2010) υποστηρίζουν την αξία μιας οριζόντιας και κάθετης πολιτιστικής διάκρισης, μέσα στην ευρύτερη κατάταξη του ατομικισμού και του κολεκτιβισμού. Ο Triandis και οι συνάδελφοί του Triandis, (1995)· Singelis, Triandis, Bhawuk, & Gelfand, (1995)· Triandis, Chen, & Chan, (1998)· Triandis & Gelfand, (1998) σημείωσαν ότι ορισμένες κοινωνίες είναι οριζόντιες (πεποίθηση ότι οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων πρέπει να είναι ισότιμες), ενώ άλλες είναι κάθετες (πεποίθηση ότι υπάρχει διαφορά εξουσίας μεταξύ ανθρώπων και δίνει έμφαση στην ιεραρχία). Η οριζόντια-κάθετη διάκριση προκύπτει από την παρατήρηση ότι οι Αμερικανοί ή Βρετανοί ατομικιστές διαφέρουν από, για παράδειγμα Σουηδούς ή Δανούς ατομικιστές με τον ίδιο σχεδόν τρόπο όπως κορεάτες ή ιαπωνέζοι κολεκτιβιστές διαφέρουν από τον κολεκτιβισμό του ισραηλινό κιμπούτς. Στις κάθετες-ατομικιστικές κοινωνίες ή πολιτιστικά πλαίσια, (για παράδειγμα ΗΠΑ, Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία), οι άνθρωποι τείνουν να ασχολούνται με τη βελτίωση της ατομικής τους κατάστασης, διακρίνουν τους εαυτούς τους από τους άλλους, μέσω του ανταγωνισμού, την

επίτευξη, και την εξουσία. Αντίθετα, σε οριζόντια-ατομικιστικές κοινωνίες ή πολιτιστικά πλαίσια, (για παράδειγμα Σουηδία, η Δανία, η Νορβηγία, η Αυστραλία) οι άνθρωποι προτιμούν να θεωρούν τους εαυτούς τους ως ίσους με τους άλλους όσον αφορά την προσωπική κατάσταση και αποφεύγουν την ιεραρχική διαφοροποίηση ατόμων (Nelson & Shavitt, 2002).

Σε κάθετες κολεκτιβιστικές κοινωνίες ή πολιτιστικά πλαίσια, (για παράδειγμα Κορέα, Ιαπωνία, Ινδία) οι άνθρωποι επικεντρώνονται στην συμμόρφωση με τις αρχές και στην ενίσχυση της κατάστασης των ομάδων που είναι εμπλεκόμενη, ακόμη και αν αυτό συνεπάγεται με την θυσία προσωπικών τους στόχους. Σε οριζόντιες-κολεκτιβιστικές κοινωνίες ή πολιτιστικά πλαίσια, (για παράδειγμα το ισραηλινό κιμπούτς) η εστίαση είναι στην κοινωνικότητα και την αλληλεξάρτηση από τους άλλους, μέσα σε ένα ισότιμο πλαίσιο (Erez & Earley, 1987). Έτσι, αν και ατομικιστικές κοινωνίες μοιράζονται μια έμφαση στην αυτοδυναμία, την ανεξαρτησία, και του ηδονισμού, οι Σκανδιναβοί και οι Αυστραλοί (κοινωνίες που χαρακτηρίζονται ως οριζόντιοι ατομικιστές) δείχνουν αποστροφή προς εμφανώς επιτυχημένους και άτομα που καυχούνται, τονίζοντας αντίστροφα τις αρετές της σεμνότητας (Askgaard, 1992· Daun, 1991). Αντίθετα, οι άνθρωποι στις ΗΠΑ επιδιώκουν την διάκριση, επιτεύγματα, επιτυχία και το να είναι ή το να κατέχουν «το καλύτερο» (Triandis & Gelfand, 1998). Στην πραγματικότητα, στην ΗΠΑ, η επιτυχία εκφράζεται ελεύθερα επειδή είναι φυσιολογικό να «καυχέσαι» (de Mooij, 1998). Ομοίως, αν και οι κολεκτιβιστές μοιράζονται μία αλληλεξαρτώμενη κοσμοθεωρία. Κορεάτες και άλλοι ανατολικοί Ασιάτες (που χαρακτηρίζονται ως κάθετοι κολεκτιβιστές) δίνουν έμφαση στον σεβασμό και στη διατήρηση της αρμονίας στο πλαίσιο των ιεραρχικών σχέσεων με τους άλλους. Πράγματι, η κατάσταση της οικογένειάς και άλλων βασικών ομάδων θεμελιώνει την ατομική κοινωνική θέση κάποιου σε κάθετες κολεκτιβιστικές κοινωνίες. Αντίθετα στο ισραηλινό Κιμπούτς (οριζόντια κολεκτιβιστική κοινωνία) έμφαση δεν δίνεται ούτε στην αρμονία,

ούτε στην κοινωνική κατάσταση, αλλά στην ειλικρίνεια, στην αμεσότητα, και στην συνεργασία μέσα σε ένα πλαίσιο ισότητας (Kurman & Sriram, 2002· Triandis & Gelfand, 1998).

Διαφορές φύλου σε οριζόντιους και κάθετους πολιτιστικούς πολιτισμούς

Η σχέση μεταξύ φύλου και πολιτιστικού προσανατολισμού επίσης να εξαρτάται από το είδος του ατομικισμού ή κολεκτιβισμού. Άνδρες γενικά θεωρούνται περισσότερο ανεξάρτητοι από ότι οι γυναίκες, ενώ γυναίκες θεωρούνται περισσότερο αλληλεξαρτώμενες σε σχέση με άνδρες (Cross & Madson, 1997· Markus & Kitayama, 1991). Αρκετές μελέτες έχουν επισημάνει αυτές τις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, αν και η ιδιαιτερότητα αυτών των διαφορών ποικίλει μεταξύ των έρευνών (Cross & Madson, 1997). Ορισμένες έρευνες δεν έχουν δείξει διαφορές στους γενικούς δείκτες ατομικισμού και κολεκτιβισμού. Για παράδειγμα ο Gabriel και Gardner (1999) ανέφεραν ότι γυναίκες, ενώ είναι πιο σχεσιακές και λιγότερο προσανατολισμένες σε ομάδες σε σχέση με τους άνδρες, στα πρότυπα των αλληλεξαρτώμενων αποφάσεων και συμπεριφορών δεν υπήρχαν διαφορές μεταξύ των φύλων στις συμπεριφορές που σχετίζονται με ανεξαρτησία (Baumeister & Sommer, 1997). Λαμβάνοντας όμως υπόψιν την οριζόντια-κάθετη διάκριση υπόψη αρχίζουμε και αντιλαμβανόμαστε τις διαφορές φύλου που θα αναμέναμε. Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν άνδρες πετύχαιναν σταθερά υψηλότερες βαθμολογίες σε σχέση με τις γυναίκες Chirkov και συνεργάτες., 2003· Nelson & Shavitt, 2002. Τα αποτελέσματα για οριζόντιους ατομικιστές ήταν πολύ λιγότερο συνεπείς. Για παράδειγμα, γυναίκες ορισμένες φορές σημειώνουν βαθμολογίες υψηλότερες από τους άνδρες (Kurman & Sriram, 2002). Με άλλα λόγια, ισχυρές διαφορές μεταξύ των φύλων εμφανίστηκαν μόνο στην κάθετη μορφή της ανεξαρτησίας. Τα αποτελέσματα επίσης έδειξαν ότι οι γυναίκες είχαν συνεχώς υψηλότερες βαθμολογίες σε σχέση με τους άνδρες στον οριζόντιο κολεκτιβισμό (Kurman & Sriram, 2002·

Nelson & Shavitt, 2002). Ωστόσο, οι γυναίκες δεν είναι σε γενικές γραμμές πιο κολεκτιβιστικές από τους άνδρες και δεν πετυχαίνουν υψηλότερες βαθμολογίες στον κάθετο κολεκτιβισμό, εντούτοις παρατηρείται το ακριβώς αντίθετο. Άνδρες πετυχαίνουν υψηλότερες βαθμολογίες στον κάθετο κολεκτιβισμό (Kurman & Sriram, 2002). Οπότε, οι διαφορές φύλου που παρατηρήσαμε στον κολεκτιβισμό ισχύουν συγκεκριμένα για τον οριζόντιο κολεκτιβισμό. Σε μία άλλη μελέτη, άνδρες είχαν περισσότερες πιθανότητες από ότι οι γυναίκες να παρουσιάσουν συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται από κάθετες μορφές του ατομικισμού (για παράδειγμα, η διαίρεση στο ήμισυ ενός λογαριασμού στο εστιατόριο, ανάλογα με το πόσα χρήματα βγάξει ο καθένας), αλλά όχι οριζόντιες μορφές (για παράδειγμα, η διαίρεση σύμφωνα με το τι παράγγειλε ο καθένας) (Triandis, Chen, & Chan, 1998). Αντίθετα, οι γυναίκες είχαν περισσότερες πιθανότητες από τους άνδρες να παρουσιάσουν συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται από οριζόντιες μορφές του κολεκτιβισμού (για παράδειγμα, ο χωρισμός ενός λογαριασμού εστιατορίου ισόμερως, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ποιος παράγγειλε τι), αλλά όχι κάθετες μορφές (για παράδειγμα, η ύπαρξη ενός αρχηγού ομάδας που πληρώνει τον λογαριασμό ή αποφασίζει πως θα διαιρεθεί ο λογαριασμός).

Τα επίπεδα του εαυτού

Οι άνθρωποι επιδιώκουν την επίτευξη του αυτό-ορισμού (self-definition) και της αυτο-ερμηνείας (self-interpretation) μέσα από τρεις βασικούς τρόπους: όσον αφορά των μοναδικών χαρακτηριστικών τους, όσον αφορά των δυαδικών σχέσεων τους και τέλος, μέσα από την ιδιότητα τους ως μελών της ομάδας (Brewer & Gardner, 1996). Ο ατομικός εαυτός που αναφέρεται επίσης ως «προσωπικός» (personal), «ιδιωτικός» (private) ή «ιδιοκεντρικός» (idiocentric) περιλαμβάνει την αντίληψη του εαυτού ως αυτόνομο και μοναδικό, έχοντας σαφή

όρια από τους άλλους (Geertz, 1984· Markus & Kitayama, 1991). Αυτός ο τρόπος αυτο-αναπαράστασης θεωρείται ότι συνδέεται με την ανεξαρτησία από τους άλλους και το κοινωνικό πλαίσιο και την πεποίθηση ότι ο εαυτός γενικά διαφέρει από τους άλλους (Kashima και συνεργάτες, 1995· Triandis, McCusker, & Hui, 1990).

Ο σχεσιακός εαυτός εκφράζει αυτό-ορισμούς που προέρχονται από δεσμούς με συγκεκριμένα άτομα (Aron, Aron, & Smollman, 1992· Clancy & Dollinger, 1993· Cross & Madson, 1997). Αυτή η αυτο-αναπαράσταση συνδέεται γενικά με έναν ψυχολογικό προσανατολισμό που δίνει έμφαση στην διαπροσωπική σύνδεση, την οικειότητα και την αλληλεξάρτηση (Baumeister & Leary, 1995). Ο συλλογικός εαυτός που αναφέρεται επίσης ως «κοινωνικός εαυτός» (social self) ή «κοινωνιοκεντρικός εαυτός» (sociocentric self) αναφέρεται σε αυτο-ορισμούς που προέρχονται από τις ιδιότητες ενός ατόμου ως μέλος μιας ομάδας ή κοινωνικής κατηγορίας. Μία τέτοια αυτο-αναπαράσταση θα πρέπει να συνδέεται με την τάση για ένταξη σε μεγάλες κοινωνικές ομάδες, συγκεκριμένοι κανόνες της έσω-ομάδας, και ρόλους που ορίζονται από την συλλογικότητα (Hofstede, 1980 Triandis, 1995).

Ενσωμάτωση άλλων στον εαυτό

Το μοντέλο αυτο-επέκτασης (self-expansion model) προτείνει ότι ένα σημαντικό ανθρώπινο κίνητρο είναι η αυτο-επέκταση. Ένας τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι αναζητούν αυτή την επέκταση είναι μέσα από τις σχέσεις τους, στις οποίες ο καθένας συμπεριλαμβάνει τον άλλον στον εαυτό του (Aron & Aron, 1986).

Ο Aron και ο Aron πρότειναν ότι, όταν οι άνθρωποι εισέρχονται σε στενές σχέσεις, σκοπεύουν να συμπεριλαμβάνουν τον σύντροφο στον εαυτό τους. Αυτή η ένταξη των άλλων

στον εαυτό γίνεται επειδή το άτομο έχει το κίνητρο για μεγαλύτερη αυτο-αποτελεσματικότητα (self-efficacy) η οποία κατορθώνεται μέσα από την ένταξη των πόρων, των προοπτικών και των ταυτοτήτων του συντρόφου (Aron & Aron, 1986· Aron, Aron, & Norman, 2001). Στο πλαίσιο αυτό, οι πόροι αναφέρονται στα υλικά αγαθά, τη γνώση και κοινωνικών αγαθών των άλλων που συμπεριλαμβάνονται στον εαυτό για να διευκολύνουν την επίτευξη προσωπικών στόχων. Οι πόροι έχουν ιδιαίτερη σημασία για την επέκταση της αυτο-αντίληψης, καθώς η αντίληψη ξένων πόρων ως προσωπική περιουσία οδηγεί στην αντίληψη των επιτευγμάτων του άλλου ως επίσης προσωπικά επιτεύγματα.

Η ένταξη των προοπτικών του άλλου αναφέρεται στο να βιώνει κάποιος τον κόσμο από την άποψη του άλλου σε κάποιον βαθμό. Η πτυχή της ταυτότητας αναφέρεται στην ενσωμάτωση των χαρακτηριστικών, τις αναμνήσεις και άλλα χαρακτηριστικά του άλλου που διακρίνουν το άτομο από άλλα άτομα και αντικείμενα (Aron και συνεργάτες, 2004). Καθώς οι πόροι είναι κεντρικής σημασίας για το κίνητρο της ένταξης άλλων, ένα άτομο θα περιλαμβάνει αρχικά ένα άλλο στον εαυτό, προκειμένου να αποκτήσει τους πόρους του άλλου. Καθώς η σχέση αρχίζει να σχηματίζεται, η «ανταλλαγή» των πόρων γίνεται αμοιβαία μεταξύ του ατόμου και του άλλου. Αυτή η διαδικασία της «ανταλλαγής» στη συνέχεια οδηγεί σε γνωστική αναδιοργάνωση που περιλαμβάνει τους πόρους του άλλου στην αυτο-αντίληψη του ατόμου. Μαζί με αυτούς τους πόρους μοιράζονται και οι προοπτικές και οι ταυτότητες του άλλου. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί στη διαίωσιση μιας συνεχούς «ανταλλαγής» των πόρων ανάμεσα στο άτομο και του άλλου που ενισχύει περαιτέρω την αρχική αντίληψη της ένταξης του άλλου στον εαυτό (Aron και συνεργάτες, 2004).

Επίσης είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ο Aron και συνεργάτες προτείνουν ότι η ένταξη των άλλων στον εαυτό είναι συνώνυμο με την εγγύτητα της σχέσης. Με αυτή τη λογική κάποιος αποκτείνει εγγύτητα με τον σύντροφο του όταν αυτός γίνει ένα μέρος του εαυτού του.

Θεωρία δεσμού στην διαπολιτισμική έρευνα

Αν και η θεωρία του δεσμού αναπτύχθηκε κυρίως για την κατανόηση των κοινωνικών δεσμών, η προέλευση της θεωρίας είναι αδιαχώριστη από την διαπολιτισμική μελέτη. Η θεωρία δεσμού βασίζεται στην υπόθεση ότι ο δεσμός αποτελεί ένα εξελιγμένο σύστημα συμπεριφοράς (Bowlby, 1982), το οποίο υπαγορεύει ότι πρόκειται για ένα παγκόσμιο ανθρώπινο κατασκεύασμα. Αυτό σημαίνει ότι ως είδος, όλοι οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό πλαίσιο, έχουν γενετική προδιάθεση να αναπτύξουν δεσμό προς έναν φροντιστή κατά τη βρεφική ηλικία. Μετά από κάποια συζήτηση για το αν πραγματικά υπάρχει αυτός ο δεσμός σε όλους τους πολιτισμούς (Rothbaum και συνεργάτες, 2000), στην παρούσα χρονική περίοδο υπάρχει γενική ομοφωνία μεταξύ των ερευνητών ότι ο μηχανισμός συμπεριφοράς δεσμού είναι εφαρμόσιμος και παρών σε όλους τους ανθρώπους (Van IJzendoorn & Sagi-Schwartz, 2008). Παρά το γενικό αυτό συμπέρασμα εξακολουθεί να υπάρχει ένα αυξανόμενο σώμα της έρευνας που αφιερώνεται στις διαπολιτισμικές πτυχές του δεσμού. Ένας κλάδος αυτής της έρευνας εξετάζει την σχετική κατανομή των τύπων δεσμού σε διαφορετικούς πολιτισμούς.

Η πλειοψηφία των κοινωνικών/προσωπικών θεωριών ψυχολογίας αναπτύχθηκαν χρησιμοποιώντας ως δείγμα λευκούς που προέρχονται από την μεσαία τάξη δυτικών πολιτισμών. Όπως δηλώνει ο Fracasso και συνεργάτες, (1997), οι ψυχολόγοι που αναπτύσσουν και

εφαρμόζουν αυτές τις θεωρίες σπάνια λαμβάνουν υπόψη τις εθνοκεντρικές προκαταλήψεις (biases) των «καθολικών» ή «κανονιστικών» αναπτυξιακών διαδικασιών. Παρά το γεγονός ότι η αρχική έρευνα του δεσμού συμπεριλάμβανε επιτόπια έρευνα στην Ουγκάντα (Ainsworth, 1967), οι θεωρητικοί του δεσμού και οι εμπειρικές έρευνες από τότε έχουν βασιστεί κατά κύριο λόγο στη Βόρεια Αμερική, τη Δυτική Ευρώπη και την Αυστραλία/Νέα Ζηλανδία. Η έρευνα που επιδιώκει να διερευνήσει ψυχολογικά μοντέλα, όπως τη θεωρία του δεσμού σε μη δυτικούς πολιτισμούς κατέχει πολύτιμο ρόλο στην αξιολόγηση της εφαρμογής των υφιστάμενων μοντέλων σε άλλους πολιτισμούς και υποκοουλτούρες. Η διαπολιτισμική έρευνα σχετικά με την κατανομή του δεσμού ενισχύει την ικανότητά μας να επιτύχουμε μια περισσότερο ολοκληρωμένη, διαπολιτισμική, και καθολικά αντιπροσωπευτική εικόνα για την ανάπτυξη του δεσμού. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε ένα παγκοσμιοποιημένο κόσμο, καθώς οι διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις αυξάνονται συνεχώς. Η γνώση των διαπροσωπικών κανόνων άλλων πολιτισμών είναι το κλειδί, αν κάποιος επιθυμεί να περιηγηθεί με επιτυχία σε διαφορετικές πολιτισμικές και κοινωνικές καταστάσεις.

Πως επηρεάζει ο πολιτισμός το είδος του δεσμού;

Το σύστημα δεσμού όπως ανέφερε ο Bowlby είναι ένα σύστημα συμπεριφοράς με βιολογική βάση που εξυπηρετεί μια προσαρμοστική λειτουργία (Bowlby ,1982). Ως εκ τούτου , κάθε μία από τις αντιδράσεις μπορεί να είναι προσαρμοστική σε αυτό το πλαίσιο (Main, 1990· Simpson & Belsky, 2008), και είναι λογικό να υποθέσουμε την παρουσία όλων των τύπων δεσμού σε όλους τους πολιτισμούς. Ωστόσο, επειδή το εκάστοτε πολιτισμικό πλαίσιο ασκεί

ισχυρή επιρροή στις πρακτικές ανατροφής παιδιών και στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται το παιδί αυτές τις πρακτικές είναι επίσης λογικό να αναμένεται μια κάπως διαφορετική κατανομή των τύπων δεσμού στους πολιτισμούς. Το πολιτιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ένα άτομο αναπτύσσεται έχει μια βαθιά επίδραση σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών συμπεριφορών, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας του δεσμού. Δεδομένου ότι ο πολιτισμός μπορεί να περιλαμβάνει πολλές διαφορετικές δομές, είναι δύσκολο να μελετήσουμε ποιές ακριβώς πολιτιστικά ενσωματωμένες ψυχολογικές διεργασίες ευθύνονται για την ανάπτυξη των διαφορετικών μοντέλων δεσμού. Όπως αναφέρει ο Bowlby (1982) ο τύπος δεσμού επηρεάζεται από μία σύνθετη και μεγάλη ιστορία διαπροσωπικών σχέσεων μέσα από τις αξίες και πρακτικές του πολιτισμού της μητέρας. Με βάση τις αρχικές παρατηρήσεις της Ainsworth (1967) στην Ουγκάντα, υπέθεσε ότι εκτός από τους γενετικούς παράγοντες που διαμορφώνουν το παγκόσμιο σύστημα δεσμού, υπάρχουν και περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί παράγοντες που διαμορφώνουν τη μεταβλητότητα των συστημάτων δεσμού. Δεδομένου ότι οι περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί παράγοντες συχνά καθορίζονται από τις αξίες του πολιτισμού, δεν αποτελεί έκπληξη ότι οι πολιτισμοί που αντανακλούν διαφορετικές αξίες παρουσιάζουν και διαφορετικές κατανομές δεσμού. Ο Leyendecker, Lamb, Scholmerich, & Fricke (1997), εξηγούν ότι πολλοί βασικοί παράγοντες στο σχηματισμό του δεσμού ποικίλλουν ως λειτουργία του πολιτισμού και του πλαισίου (για παράδειγμα η συχνότητα και η ποιότητα των αλληλεπιδράσεων μητέρας-παιδιού), και θα μπορούσε, επομένως, να αποτελούν τη βάση για τις διάφορες διανομές δεσμού που έχουν βρεθεί σε όλο τον κόσμο. Πράγματι, ο Posada και οι συνεργάτες του (2002) σύγκριναν συμπεριφορές δεσμού σε δύο χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και την Κολομβία) και διαπίστωσαν σημαντικές διαφορές σε διάφορους τομείς των αλληλεπιδράσεων μητέρας-βρέφους.

Τα ευρήματα αυτά υποστηρίζουν ότι οι πρακτικές που ακολουθούνται για την ανατροφή παιδιών κι έπειτα επηρεάζουν το είδος του δεσμού, είναι κάτω από την επιρροή του πολιτισμού. Το είδος του δεσμού συχνά θεωρείται ως μία σταθερή διάσταση της προσωπικότητας ή προδιάθεση. Το είδος του δεσμού βασίζεται σε εσωτερικές διεργασίες που απεικονίζουν την εμπειρία ζωής κάποιου, υπονοώντας ότι αλλαγές στη ζωή μπορούν να προκαλέσουν κάποια διακύμανση στην ασφάλεια δεσμού. Πράγματι, έρευνες αποδεικνύουν ότι η συμπεριφορά δεσμού μπορεί να ποικίλει ανάλογα με το πλαίσιο κατά τρόπο που να είναι σε μεγάλο βαθμό άσχετο με την φυσιολογική τάση δεσμού ενός ατόμου. Για παράδειγμα, αναφέροντας διαφορετικές νοοτροπίες μέσω της προέγερσης (priming) ή υπενθυμίζοντας τους εποχές που ένιωθαν ασφαλείς ή ανασφαλείς μπορούν να ενεργοποιηθούν συγκεκριμένα σχήματα δεσμού και ακόμη και να επηρεαστούν συμπεριφορές που σχετίζονται με τον δεσμό (Baldwin, Keelan, Fehr, Enns, & Koh-Rangarajoo, 1996· Gillath & Shaver, 2007). Πρόσφατα αναπτύχθηκε μία κλίμακα μέτρησης του δεσμού για ενήλικες που παρέχει περαιτέρω αποδείξεις ότι το είδος δεσμού ποικίλλει ανάλογα με το χρόνο και τις καταστάσεις (Gillath, Hart, Nofle, και Stockdale, 2009). Η επίδραση που έχουν ορισμένα γεγονότα στην ασφάλεια δεσμού υποστηρίζει την πρόβλεψη ότι ο πολιτισμός επηρεάζει το είδος του δεσμού.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Τα άτομα που πήραν μέρος στην έρευνα ήταν συνολικά 160 (80 Έλληνες και 80 Γερμανοί). Ο Μ.Ο. ηλικίας των Ελλήνων ήταν 23,59 με τυπική απόκλιση 5,355 και των Γερμανών ο Μ.Ο. ηλικίας ήταν 27,57 και με τυπική απόκλιση 9,322. Το ελληνικό δείγμα μας αποτελείται κυρίως από φοιτητές και ορισμένους μεγαλύτερους κάτοικους του Ρέθυμνου και το γερμανικό δείγμα αποτελείται κυρίως από φοιτητές της Νυρεμβέργης καθώς και ορισμένους κατοίκους της πόλης αυτής.

Εργαλεία

Κλίμακα δεσμού ενηλίκων (ECR-R, Fraley et al. 2000). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 36 ερωτήσεις αναφορικά με το πώς αισθάνεται το άτομο μέσα σε ερωτικές σχέσεις/δεσμούς, συμπεριλαμβανομένου και του γάμου. Οι απαντήσεις βρίσκονται σε μία 7βαθμη κλίμακα, όπου το 1 αντιστοιχεί στο «διαφωνώ απόλυτα» και το 7 στο «συμφωνώ απόλυτα». Οι απαντήσεις κωδικοποιούνται σε δύο διαστάσεις τύπων δεσμού (αποφυγή και εμμονή).

Ερωτηματολόγιο ρύθμισης συναισθήματος (ERQ, Gross & John, 2003). Η συγκεκριμένη κλίμακα σχεδιάστηκε για να εντοπίσει τις διαφορές που παρουσιάζουν τα άτομα σε δύο βασικές στρατηγικές συγκινησιακής ρύθμισης, τη γνωστική επανεκτίμηση και την εκφραστική

καταπίεση. Το ερωτηματολόγιο δομείται από 10 ερωτήσεις από τις οποίες οι 6 αντιστοιχούν στη χρήση της στρατηγικής επανεκτίμησης και οι 4 στη χρήση της εκφραστικής καταπίεσης. Η απάντηση του συμμετέχοντος σε κάθε ερώτηση δίνεται βάση μιας 7βαθμης κλίμακας, όπου το 1 αντιστοιχεί στην απάντηση «διαφωνώ απόλυτα» και το 7 στην απάντηση «συμφωνώ απόλυτα».

Δείκτης ποιότητας γάμου (QMI, Norton, 1983). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 6 ερωτήσεις αναφορικά με το πώς αισθάνεται για την ποιότητα της σχέσης του. Από τον συμμετέχοντα ζητείται να σημειώσει σε ποιο βαθμό συμφωνεί με κάθε πρόταση, βάση μιας 7βαθμης κλίμακας, όπου το 1 αντιστοιχεί στην απάντηση «διαφωνώ απόλυτα» και το 7 στην απάντηση «συμφωνώ απόλυτα». Το έκτο στοιχείο απαντά σε μια 10βαθμή κλίμακα που κυμαίνεται από το 1 (πολύ χαμηλό) έως το 10 (πολύ υψηλό).

Relational-Interdependent Self-Construal (RISC, Cross, Bacon & Morris, 2000). Το RISC σχεδιάστηκε για να μετρά τα επίπεδα του σχεσιακού εαυτού του ατόμου, δηλαδή την τάση να ορίζει κάποιος τον εαυτό του όσον αφορά τις σχέσεις με τους άλλους. Αποτελείται από 11 προτάσεις, (για παράδειγμα, «οι στενές σχέσεις μου αντανακλούν σε μεγάλο ποσοστό το ποιος είμαι» ή «εν γένει, οι στενές σχέσεις μου επηρεάζουν ελάχιστα το πώς νιώθω για τον εαυτό μου»). από τον συμμετέχοντα ζητείται να σημειώσει σε ποιο βαθμό συμφωνεί με κάθε πρόταση, βάση μιας 7βαθμης κλίμακας, όπου το 1 αντιστοιχεί στην απάντηση «διαφωνώ απόλυτα» και το 7 στην απάντηση «συμφωνώ απόλυτα».

Κλίμακα κατασκευής του εαυτού (SCS, Singelis, 1994). Η κλίμακα αυτή σχεδιάστηκε για τον εντοπισμό των ατομικών διαφορών στην κατασκευή του εαυτού. Αποτελείται από 30 προτάσεις που περιγράφουν το σύνολο των σκέψεων, συναισθημάτων και δράσεων που αποτελούν την ανεξάρτητη και την αλληλεξαρτώμενη κατασκευή του εαυτού. Από τις 30 προτάσεις, 15 περιγράφουν εκφάνσεις της αλληλεξάρτησης και 15 εκφάνσεις της ανεξάρτητης κατασκευής του εαυτού και από τον συμμετέχοντα ζητείτε να σημειώσει σε ποιο βαθμό συμφωνεί με κάθε πρόταση, βάση μιας 7βαθμης κλίμακας, όπου το 1 αντιστοιχεί στην απάντηση «διαφωνώ απόλυτα» και το 7 στην απάντηση «συμφωνώ απόλυτα».

Prime: Η βασική πειραματική μέθοδος που χρησιμοποιήσαμε για να ελέγξουμε την επίδραση της κατασκευής του εαυτού (ανεξάρτητος και αλληλεξαρτημένος εαυτός). Περιλαμβάνει δύο ιστορίες για ένα άτομο που στην μία συνθήκη χαρακτηρίζεται από ανεξαρτησία και δίνει βάσει στους δικούς του στόχους και τις δικές του ικανότητες για την επίτευξη αυτών (ο Πέτρος που ασχολείται με το Taekwondo). Η δεύτερη εκδοχή είναι αυτή του αλληλεξαρτημένου εαυτού, που τονίζει την συλλογικότητα και τη συνεισφορά της ομάδας, θέτει ομαδικούς στόχους και βασίζεται στις ικανότητες της ομάδας για την επίτευξη τους (Ο Κώστας συμμετέχει σε μία τοπική ποδοσφαιρική ομάδα).

Manipulation check: Η κλίμακα αυτή αποτελείται από δύο ερωτήσεις που δείχνουν κατά πόσο το άτομο θεωρεί σημαντικό να είναι διαφορετικός και να ξεχωρίζει από τους άλλους.

Δημογραφικά στοιχεία: Η κλίμακα αυτή περιλάμβανε κάποια βασικά στοιχεία των συμμετεχόντων, όπως το φύλο, την ηλικία, την παρούσα κατάσταση (ελεύθερος, σε σχέση ή

παντρεμένος), το κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον που μεγάλωσε το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής του, σε τι περιοχή μεγάλωσε (αγροτική, αστική ή ημιαστική), το μορφωτικό επίπεδο, τον βαθμό θρησκευτικότητας και τον βαθμό αδελφών.

Διαδικασία

Η διεξαγωγή του πειράματος συντελέστηκε στην Κρήτη όπως και στην Νυρεμβέργη. Οι συμμετέχοντες κρίθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλάμβανε κατά σειρά τις ακόλουθες κλίμακες: δεσμού ενηλίκων, ρύθμισης συναισθήματος, ποιότητας γάμου, σχεσιακού εαυτού, κατασκευής του εαυτού. Έπειτα ακολουθούσε η διαδικασία της προέγερσης (priming) όπου οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν τυχαία σε δύο ομάδες, και στους μισούς δόθηκε η εκδοχή του ανεξάρτητου ατόμου (Ο Πέτρος είναι ένα μοναδικό άτομο. Ασχολείται με το Taekwondo). Αντίθετα, στους υπόλοιπους δόθηκε η εκδοχή του αλληλεξαρτώμενου εαυτού (Ο Κώστας συμμετέχει σε μία τοπική ποδοσφαιρική ομάδα). Θέλαμε, δηλαδή να δούμε κατά πόσο τα άτομα στις δύο ομάδες θα διαφέρουν με βάση την ενεργοποίηση διαφορετικών οπτικών του εαυτού και των άλλων. Μετά τον χειρισμό της μεταβλητής αυτής, ακολούθησαν 2 ερωτήσεις για να εξερευνήσουμε κατά πόσο το άτομο θεωρεί σημαντική την ανεξαρτησία και την αυτονομία (manipulation check). Έπειτα οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν για δεύτερη φορά την κλίμακα RISC (RISC B) για να εξερευνήσουμε κατά πόσο θα διαφοροποιηθούν οι δύο αυτές ομάδες, αλλά και αν θα έχει επίδραση η διαφορετική αυτή ενεργοποίηση στην τάση του ατόμου να ορίζει τον εαυτό του όσον αφορά τις σχέσεις με τους άλλους.

Αποτελέσματα

Ο πίνακας 1 δείχνει τα περιγραφικά στοιχεία για τα δημογραφικά στοιχεία. Στο φύλο (1=άνδρας, 2=γυναίκα), φαίνεται ότι ο μέσος όρος δείχνει περισσότερες γυναίκες από ότι άνδρες ότι συμμετείχαν στο ελληνικό δείγμα από ότι στο γερμανικό, δηλαδή 33.1% με 26.3%, σύνολο γυναικών 59.4% (δες πίνακα 1β). Ο μέσος όρος ηλικίας ήταν 25.58 έτη (TA=7.84). Ο μέσος όρος σχέσης σε μήνες ήταν συνολικά 23.17 μήνες (TA=17.43). 21.49 (TA=17.34) και 25.18 (TA=17.45) για Έλληνες και Γερμανούς αντίστοιχα. Η κοινωνικό-οικονομική θέση με μέσο όρο 3.06 (σύνολο), 3.3 (Γερμανία), και 2.99 (Ελλάδα) δείχνει μεσαίο εισόδημα τόσο στο σύνολο όσο και στην κάθε χώρα. Ο μέσος όρος θρησκευτικότητας είναι 2.49 (TA=1.83) (1=καθόλου, 7=πολύ) δείχνοντας μικρή θρησκευτικότητα δείγματος. Οι Έλληνες έχουν μέσο όρο 3.13 (TA=.718) ενώ οι Γερμανοί 2.43 (TA=1.76).

Πίνακας 1α. Περιγραφικά στοιχεία

		Περιγραφικά στοιχεία					
		N	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Τυπικό λάθος	Μικρότερη τιμή	Μεγαλύτερη τιμή
Ηλικία	Ελλάδα	80	23,59	5,355	,599	15	52
	Γερμανία	80	27,58	9,322	1,042	16	73
	Σύνολο	160	25,58	7,838	,620	15	73
Σχέση	Ελλάδα	78	21,49	17,341	1,963	2	84
	Γερμανία	65	25,18	17,449	2,164	2	84
	Σύνολο	143	23,17	17,427	1,457	2	84
Κοινωνικό-οικονομική θέση	Ελλάδα	80	3,13	,718	,080	2	5
	Γερμανία	80	2,99	,720	,081	1	5
	Σύνολο	160	3,06	,720	,057	1	5
Θρησκεία	Ελλάδα	80	3,13	,718	,080	2	5
	Γερμανία	80	2,43	1,756	,196	1	7
	Σύνολο	160	2,49	1,826	,144	1	7

Πίνακας 1β. Περιγραφικά στοιχεία

		Χώρα					
		Ελλάδα		Γερμανία		Σύνολο	
Φύλο		N	N %	N	N %	N	N %
		Άνδρες	27	16,9%	38	23,8%	65
	γυναίκες	53	33,1%	42	26,3%	95	59,4%
	Σύνολο	80	50,0%	80	50,0%	160	100,0%

Ο πίνακας 1^γ δείχνει τα περιγραφικά στοιχεία για τις κλίμακες της έρευνας για Έλληνες και Γερμανούς όπως και συνολικά. Οι κλίμακες αποφυγή και ανασφάλεια έχουν μέσο όρο κλίμακας 4 ($1+7$ (μικρότερη δυνατή βαθμολογία + μεγαλύτερη δυνατή βαθμολογία) $=8/2=4$). Με βάση αυτό, φαίνεται ότι το σύνολο του δείγματος έχει μικρότερο μέσο όρο από το μέσον των κλιμάκων αυτών $M=2.67$, $TA=1.01$ ενώ φαίνεται ότι οι Έλληνες έχουν μεγαλύτερο μέσον όρο από τους Γερμανούς και στις δύο περιπτώσεις, η διαφορά είναι $.406$ πόντοι και $.327$ πόντοι, αντίστοιχα. Η κλίμακα RISC για το σχεσιακό εαυτό έχει μέσον το 4 επίσης. Το δείγμα έχει μέσον όρο 4.67 ($TA=.91$), δηλαδή πάνω από το μέσο της κλίμακας. Οι Έλληνες έχουν πάλι μεγαλύτερο μέσον όρο από τους Γερμανούς, με διαφορά πόντων $.315$. Επίσης, το ίδιο μέσο κλίμακας έχει η Κλίμακα κατασκευής εαυτού (SCS), δηλαδή το 4. Με βάση αυτό, το δείγμα έχει μέσον όρο 4.75 ($TA=.83$) και 4.18 ($TA=.74$) δηλαδή πάνω από το μέσο της κλίμακας για τον ανεξάρτητο και τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό. Και στις δύο περιπτώσεις, οι Έλληνες και οι Γερμανοί, δεν διέφεραν αρκετά στο μέσο όρο.

Πίνακας 1γ. Περιγραφικά στοιχεία

		N	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Τυπικό λάθος	Μικρότερη τιμή	Μεγαλύτερη τιμή
Αποφυγή	Ελλάδα	80	2,873	,9453	,1057	1,00	5,61
	Γερμανία	80	2,467	1,0287	,1150	1,06	5,83
	Σύνολο	160	2,67	1,0056	,0795	1,00	5,83
Ανασφάλεια	Ελλάδα	80	3,356	1,1589	,1296	1,00	6,11
	Γερμανία	80	3,029	,8414	,0941	1,39	4,78
	Σύνολο	160	3,192	1,0227	,0809	1,00	6,11
Σχεσιακός εαυτός (RISC)	Ελλάδα	80	4,830	,7832	,0876	3,27	6,64
	Γερμανία	80	4,515	1,0014	,1120	2,27	5,91
	Σύνολο	160	4,672	,9099	,0719	2,27	6,64
Ανεξάρτητος εαυτός	Ελλάδα	80	4,742	,8503	,0951	2,92	6,69
	Γερμανία	80	4,766	,8226	,0920	2,62	6,62
	Σύνολο	160	4,754	,8340	,0659	2,62	6,69
Αλληλεξαρτ. εαυτός	Ελλάδα	80	4,232	,8610	,0963	1,50	5,75
	Γερμανία	80	4,137	,5888	,0658	2,33	5,58
	Σύνολο	160	4,184	,7368	,0583	1,50	5,75

Ο πίνακας 2 δείχνει τις συσχετίσεις των μεταβλητών. Η ΚΟ θέση (κοινωνικό-οικονομική θέση) συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και θετικά με την ανασφάλεια, η αποφυγή συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και θετικά με την ανασφάλεια, και την καταστολή, ενώ αρνητικά με τον σχεσιακό εαυτό (RISC), τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό, την ποιότητα γάμου, και την επανεκτίμηση. Από την άλλη, η ανασφάλεια συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και αρνητικά με τον ανεξάρτητο εαυτό, ποιότητα γάμου, ενώ θετικά με την καταστολή. Ο σχεσιακός εαυτός (RISC) συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και θετικά με τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό, και την επανεκτίμηση ενώ αρνητικά με την καταστολή. Ο ανεξάρτητος εαυτός συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και αρνητικά με την καταστολή. Τέλος, ο αλληλεξαρτώμενος εαυτός συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά με τη ποιότητα γάμου, και την επανεκτίμηση.

Πίνακας 2. Συσχετίσεις

	Συσχετίσεις									
	Ηλικία	ΚΟ θέση	Αποφ.	Ανασφ.	CROSS	Ανεξ	Αλληλεξ	Π. γάμου	Επανεκτ.	Καταστ.
Φύλο	-,165	,125	,034	-,035	,094	,124	-,123	-,025	,140	-,131
Ηλικία		-,069	-,067	-,119	-,004	,222*	,068	,192	,006	-,216
ΚΟ θέση			-,010	.254*	-,015	,093	-,112	-,117	-,092	,218
Αποφυγή				.325**	-.518**	-,134	-.370**	-.512**	-.326**	.527**
Ανασφ. σχεσιακός εαυτός					-,013	-.358**	,159	-.358**	,122	.543**
Ανεξ. εαυτός						,012	.437**	,169	.367**	-.275*
Αλληλεξ. εαυτός							-,187	,026	,052	-.273*
Π. γάμου Επανεκτ.								.278*	.501**	-,056
									,197	-,117
										,038

Σύγκριση μέσων όρων

Ο πίνακας 3^α και 3^β δείχνουν τη στατιστική σύγκριση μέσων όρων των κλιμάκων ανά χώρα. Με βάση τους πίνακες 1α έως 1γ, φαίνεται ότι οι διαφορές μέσων όρων που αναφέρθηκαν μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας είναι στατιστικά σημαντικές για την αποφυγή: $F(1,159)=6.764$, $p<.05$, $MS=6.764$, ανασφάλεια: $F(1,159)=4.173$, $p<.05$, $MS=4.173$, σχεσιακός εαυτός: $F(1,159)=4.905$, $p<.05$, $MS=4.905$, και στην ηλικία: $F(1,159)=11.005$, $p<.05$, $MS=636.006$ ενώ δεν είναι στατιστικά σημαντικές για τον ανεξάρτητο και αλληλεξαρτώμενο εαυτό: $p>.05$ όπως και για τη σχέση, ΚΟ θέση, και την θρησκευτικότητα: $p>.05$.

Πίνακας 3^α. Σύγκριση μέσων όρων

		ANOVA						
		SS	df	MS	F	Sig.		
Αποφυγή	Between Groups	6.602	1	6.602	6.764	.010		
	Within Groups	154.202	158	.976				
	Total	160.803	159					
Ανασφάλεια	Between Groups	4.279	1	4.279	4.173	.043		
	Within Groups	162.028	158	1.025				
	Total	166.308	159					
σχεσιακός εαυτός	Between Groups	3.963	1	3.963	4.905	.028		
	Within Groups	127.675	158	.808				
	Total	131.638	159					
Ανεξάρτητος εαυτός	Between Groups	.023	1	.023	.033	.856		
	Within Groups	110.574	158	.700				
	Total	110.598	159					
Αλληλεξ. εαυτός	Between Groups	.367	1	.367	.675	.412		
	Within Groups	85.957	158	.544				
	Total	86.325	159					

Πίνακας 3^β. Σύγκριση μέσων όρων

		ANOVA					
		SS	df	MS	F	Sig.	
Ηλικία	Between Groups	636,006	1	636,006	11,005	,001	
	Within Groups	9130,938	158	57,791			
	Total	9766,944	159				
Σχέση	Between Groups	484,700	1	484,700	1,603	,208	
	Within Groups	42639,272	141	302,406			
	Total	43123,972	142				
ΚΟ θέση	Between Groups	,756	1	,756	1,462	,228	
	Within Groups	81,738	158	,517			
	Total	82,494	159				
Θρησκευτικότητα	Between Groups	,625	1	,625	,187	,666	
	Within Groups	529,350	158	3,350			
	Total	529,975	159				

Παλινδρομήσεις

Ο πίνακας 4^α παρουσιάζει τη παλινδρόμηση του αλληλεξαρτώμενου εαυτού από την ανασφάλεια, την ηλικία, και την αποφυγή (μοντέλο 1), και έπειτα από τον σχεσιακό εαυτό (μοντέλο 2). Στο μοντέλο 1, υπάρχει στατιστική σημαντικότητα: $F=6.131$, $p<.05$, $aR^2=.163$ όπως και στο 2^ο: $F=4.541$, $p<.05$, $aR^2=.152$. Η αλλαγή στο aR^2 είναι ελάχιστη με τη προσθήκη του σχεσιακού εαυτού. Μόνο η αποφυγή είναι στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας και στα δυο μοντέλα: $p<.05$. Ο σχεσιακός εαυτός δεν επηρέασε το μοντέλο.

Πίνακας 4^α. Παλινδρομήσεις για πρόβλεψη Ανεξάρτητος εαυτός

μοντέλο	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	aR2	Mean Square	F	Sig.
	B	Std. Error	Beta						
Μοντέλο 1 (σταθερά)	6,202	,437		14,204	,000				
Ηλικία	-,017	,009	-,189	-1,823	,072				
Αποφυγή	-,311	,092	-,389	-3,387	,001				
Ανασφάλεια	-,069	,112	-,070	-,612	,542	,163	3,472	6,131	.001^b
Μοντέλο 2 (σταθερά)	6,149	,691		8,899	,000				
Ηλικία	-,017	,009	-,189	-1,812	,074				
Αποφυγή	-,303	,120	-,380	-2,537	,013				
Ανασφάλεια	-,074	,123	-,075	-,596	,553				
Σχεσιακός εαυτός	,011	,111	,013	,100	,921	,152	2,606	4,541	.002

Ο πίνακας 4^β παρουσιάζει τη παλινδρόμηση του αλληλεξαρτώμενου εαυτού από την ανασφάλεια, την ηλικία, και την αποφυγή (μοντέλο 1), και έπειτα από τον σχεσιακό εαυτό (μοντέλο 2). Στο μοντέλο 1, υπάρχει στατιστική σημαντικότητα: $F=7.543$, $p<.05$, $aR^2=.199$ όπως και στο 2^ο: $F=4.178$, $p<.05$, $aR^2=.247$. Η αλλαγή στο aR^2 είναι μικρή, .048 μονάδες, με τη προσθήκη του σχεσιακού εαυτού. Η αποφυγή και η ανασφάλεια είναι στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες και στα δυο μοντέλα: $p<.05$. Ο σχεσιακός εαυτός έχει στατιστική σημαντικότητα: $p<.05$. Αυτό που παρατηρείτε, είναι ότι η σταθερά της αποφυγής από $-.427$ άλλαξε σε $-.279$ στο 2^ο μοντέλο. Αυτό μπορεί να έγινε από την επιρροή του σχεσιακού εαυτού.

Πίνακας 4^β. Παλινδρομήσεις για πρόβλεψη Αλληλεξαρτώμενος εαυτός

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	aR2	Mean Square	F	Sig.
	B	Std. Error	Beta						
Μοντέλο 1									
(σταθερά)	4,376	,533		8,207	,000				
Ηλικία	,012	,016	,075	,738	,463				
Αποφυγή	-,427	,097	-,469	-4,401	,000				
Ανασφάλεια	,238	,080	,320	2,994	,004				
						,199	4,479	7,543	.000 ^b
Μοντέλο 2									
(σταθερά)	2,554	,913		2,797	,007				
Ηλικία	,013	,016	,081	,823	,413				
Αποφυγή	-,279	,112	-,307	-2,493	,015				
Ανασφάλεια	,202	,079	,272	2,575	,012				
σχεσιακός εαυτός	,310	,128	,282	2,422	,018				
						,247	4,178	7,486	.000 ^c

Ο πίνακας 4^γ και 4.1^γ παρουσιάζει τη παλινδρόμηση του σχεσιακού εαυτού από την ηλικία, την αποφυγή, την ανασφάλεια, τον ανεξάρτητο εαυτό, τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό (μοντέλο 1), και από την «αποφυγή - ανεξάρτητος εαυτός» και την «αποφυγή - αλληλεξαρτώμενος εαυτός» (μοντέλο 2), και τέλος από την «ανασφάλεια - ανεξάρτητος εαυτός», και την «ανασφάλεια - αλληλεξαρτώμενος εαυτός» (μοντέλο 3). Τα μοντέλα είναι χωρισμένα σε δύο δείγματα, ένα για την Ελλάδα, και ένα για την Γερμανία. Όλα τα μοντέλα για κάθε χώρα έχουν στατιστική σημαντικότητα: $p < .05$. Στατιστικοί σημαντικοί παράγοντες πρόβλεψης για το 1^ο μοντέλο για την Ελλάδα είναι αποφυγή και ανασφάλεια ($p < .05$) ενώ για το Γερμανικό δείγμα αποφυγή και αλληλεξαρτώμενος εαυτός ($p < .05$). Στο 2^ο μοντέλο, αποφυγή - αλληλεξαρτώμενος εαυτός έχει επίσης στατιστική σημαντικότητα ($p < .05$) για το Γερμανικό δείγμα, ενώ στο Ελληνικό δείγμα δεν παρατηρείται κάτι παρόμοιο. Επίσης στο ελληνικό δείγμα υπάρχει στατιστική σημαντικότητα ($p < .05$) στην «ανασφάλεια - αλληλεξαρτώμενος εαυτός». Να σημειωθεί ότι η αποφυγή έχει αρνητική επίδραση και ο αλληλεξαρτώμενος εαυτός θετική.

Πίνακας 4^η. Παλινδρομήσεις για πρόβλεψη σχεσιακού εαυτού

cross		Γερμανία			Ελλάδα		
Μοντέλο		B	Beta	Sig.	B	Beta	Sig.
1	Σταθερά	5,836		,000	4,592		,000
	Ηλικία	-,001	-,014	,883	-,007	-,051	,603
	Αποφυγή	-,716	-,736	,000	-,372	-,449	,000
	Ανασφάλεια	,419	,352	,001	,069	,103	,350
	Ανεξαρτησία	-,020	-,016	,876	,046	,050	,631
	Αλληλεξάρτηση	-,166	-,098	,351	,243	,267	,016
2	Σταθερά	4,854		,001	4,499		,000
	Ηλικία	-,007	-,064	,480	-,007	-,049	,622
	Αποφυγή	-,553	-,568	,000	-,386	-,466	,000
	Ανασφάλεια	,442	,372	,000	,080	,118	,322
	Ανεξαρτησία	,028	,023	,814	,042	,045	,680
	Αλληλεξάρτηση	-,032	-,019	,857	,267	,294	,016
	Αποφ_ανεξ	,058	,078	,466	,003	,004	,971
Αποφ_Αλληλεξ.	,378	,331	,002	-,030	-,067	,600	
3	Σταθερά	5,571		,000	4,657		,000
	Ηλικία	-,009	-,086	,349	-,008	-,055	,604
	Αποφυγή	-,636	-,654	,000	-,399	-,481	,000
	Ανασφάλεια	,528	,444	,000	,055	,082	,524
	Ανεξαρτησία	-,033	-,027	,782	,020	,022	,854
	Αλληλεξάρτηση	-,123	-,072	,509	,282	,310	,015
	Αποφ_ανεξ	,035	,047	,764	-,018	-,023	,868
	Αποφ_Αλληλεξ.	,262	,229	,042	-,038	-,085	,546
	Ανασφ_ανεξ	,086	,080	,557	-,010	-,016	,897
Ανασφ_Αλληλεξ.	,272	,220	,039	,067	,104	,408	

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.1^η, τα aR^2 είναι .376, .444, και .466 για το 1^ο, 2^ο, και 3^ο μοντέλο και .305, .289, και .276 επίσης για το 1^ο, 2^ο, και 3^ο μοντέλο για το Γερμανικό και Ελληνικό δείγμα αντίστοιχα. Ο πίνακας 4^δ δείχνει την παλινδρόμηση του RISC B (δηλαδή, μετά την διαδικασία της εξέγερσης) για όλο το δείγμα. Ο αλληλεξαρτώμενος εαυτός και ο σχεσιακός εαυτός έχουν στατιστική σημαντικότητα και θετική επίδραση και στα 3 μοντέλα ενώ στο 3^ο, η «ανασφάλεια - αλληλεξαρτώμενος εαυτός» έχει στατιστική σημαντικότητα και αρνητική επίδραση. Οι αλλαγές στο RISC B των στατιστικά σημαντικών παραγόντων λόγω πρόσθεσης νέων παραγόντων είναι αμελητέες. Το aR^2 ήταν δυνατό στο συνολικό μοντέλο από .549 έως .575.

Πίνακας 4.1^ν. Παλινδρομήσεις - ANOVA

Γερμανικό δείγμα					Ελληνικό δείγμα			
Μοντέλο	MS	F	Sig.	aR ²	MS	F	Sig.	aR ²
1	6,579	10,510	.000	,376	3,382	7,933	.000 ^b	,305
2	5,587	10,029	.000	,444	2,437	5,589	.000 ^c	,289
3	4,635	8,649	.000	,466	1,932	4,354	.000 ^d	,276
Συνολικά								
1	4,369	17,032	.000	,549				
2	3,362	13,233	.000	,553				
3	2,827	11,703	.000	,575				

Πίνακας 4δ. Παλινδρομήσεις με RISC για πρόβλεψη RISC B, συνολικό δείγμα

	B	Beta	Sig.
Σταθερά	1,128		
Ηλικία	-,003	-,025	,752
Αποφυγή	-,051	-,064	,520
Ανασφάλεια	,025	,038	,668
Ανεξαρτησία	,019	,022	,796
Αλληλεξάρτηση	,305	,348	.000
Σχισιακός εαυτός	,486	,504	.000
Σταθερά	1,078		,181
Ηλικία	-,003	-,023	,773
Αποφυγή	-,017	-,022	,833
Ανασφάλεια	,020	,031	,744
Ανεξαρτησία	,043	,049	,574
Αλληλεξάρτηση	,260	,297	.003
Σχισιακός εαυτός	,494	,513	.000
Αποφ_ανεξ	-,063	-,085	,350
Αποφ_Αλληλεξ.	,038	,089	,382
Σταθερά	,518		,526
Ηλικία	-,007	-,051	,533
Αποφυγή	,043	,053	,614
Ανασφάλεια	,062	,095	,334
Ανεξαρτησία	,108	,121	,181
Αλληλεξάρτηση	,256	,293	.004
Σχισιακός εαυτός	,511	,531	.000
Αποφ_ανεξ	,030	,040	,707
Αποφ_Αλληλεξ.	,076	,177	,103
Ανασφ_ανεξ	-,063	-,107	,255
Ανασφ_Αλληλεξ.	-,132	-,212	.031

Σύμφωνα με τον πίνακα 4^ε που παρουσιάζει τη παλινδρόμηση του RISC B (μετά την διαδικασία της προέγερσης), βλέπουμε κάποιες διαφορές στο Ελληνικό και Γερμανικό δείγμα. Στο 1^ο μοντέλο έχουμε στατιστική σημαντικότητα στον αλληλεξαρτώμενο εαυτό, στον σχεσιακό εαυτό και στην προέγερση ενώ στο Γερμανικό, στην Ανασφάλεια επιπλέον των άλλων – όλα

θετική επίδραση. Στο 2^ο μοντέλο έχουμε στατιστική σημαντικότητα επιπλέον «αποφυγή - αλληλεξαρτώμενος εαυτός» και «ανασφάλεια – ανεξάρτητος εαυτός» (αρνητική επίδραση) στο Ελληνικό δείγμα, ενώ στο Γερμανικό την αποφυγή (αρνητική επίδραση). Στο 3^ο μοντέλο, για το Ελληνικό δείγμα, επιπλέον έχουμε αποφυγή, ανεξάρτητος εαυτός, προέγερση_αλληλεξαρτώμενος εαυτός ενώ στο Γερμανικό καμία επιπλέον στατιστική σημαντικότητα. Στο τελευταίο μοντέλο, μόνο το Ελληνικό δείγμα είχε επιπλέον στατιστική σημαντικότητα «προέγερση_Αποφυγή_ανεξάρτητος εαυτός».

Όσον αφορά την διαδικασία της προέγερσης, από τις παλινδρομήσεις, φαίνονται εν μέρει, οι διαφορές μεταξύ RISC και RISC B μεταξύ Ελληνικού και γερμανικού δείγματος με βάση ποιοι παράγοντες προβλέπουν το RISC ή το RISC B κάθε φορά. Η ηλικία σε καμία περίπτωση δεν έπαιξε σημασία. Στο πρώτο μοντέλο γενικά, είδαμε ότι μόνο η αποφυγή είχε στατιστική σημαντικότητα. Στην παλινδρόμηση του αλληλεξαρτώμενου εαυτού, είδαμε ότι η αποφυγή και η ανασφάλεια είχαν στατιστική σημαντικότητα και ότι ο σχεσιακός εαυτός επηρεάζει στο RISC B την αποφυγή: από -0.427 έγινε -0.279 . Η αποφυγή έχει σχεδόν πάντα αρνητική επιρροή στα μοντέλα. Στο επόμενο μέρος των παλινδρομήσεων, είδαμε ότι η αποφυγή (-0.716) και η ανασφάλεια (-0.419) είναι υψηλότερη στο RISC B στο Γερμανικό δείγμα ενώ η αλληλεξάρτηση είχε στατιστική σημαντικότητα μόνο στο Ελληνικό δείγμα (0.243). Στο 2ο στάδιο, η προσθήκη της «αποφυγής – αλληλεξαρτώμενος εαυτός» στο Γερμανικό δείγμα μείωσε στο RISC B την αποφυγή (-0.553) και την ανασφάλεια (0.442). Επίσης, η «αποφυγή – αλληλεξάρτηση» στο Γερμανικό δείγμα (0.378) είχε στατιστική σημαντικότητα, αλλά όχι στο Ελληνικό. Στο τρίτο μέρος, η «ανασφάλεια – αλληλεξάρτηση» είχε 0.272 και ήταν στατιστικά σημαντικό μόνο στο Γερμανικό δείγμα. Η προσθήκη της «αποφυγής – Αλληλεξαρτώμενος εαυτός» αύξησε στο RISC B την αποφυγή (-0.636) και την ανασφάλεια (0.528). Στο Ελληνικό δείγμα δεν άλλαξε κάτι. Στο

συνολικό δείγμα, για πρόβλεψη RISC B (πίνακας 4δ), στο μοντέλο 1, φαίνεται ότι ο αλληλεξαρτώμενος εαυτός και ο σχεσιακός εαυτός παίζουν θετικό ρόλο (.305, και .486) όπως και στο 2^ο μοντέλο. Στο 3^ο μοντέλο, η προσθήκη της «ανασφάλειας – αλληλεξαρτώμενος εαυτός» δεν άλλαξε κάτι στο RISC B. Στη τελευταία παλινδρόμηση, για πρόβλεψη του RISC B στα δύο δείγματα, φαίνεται ότι στο 1ο μοντέλο, στον αλληλεξαρτώμενο εαυτό το ελληνικό δείγμα σε σύγκριση με το γερμανικό εμφανίζει σχεδόν διπλάσια επίπεδα (.348 και .176) και στον σχεσιακό εαυτό μεγαλύτερα επίπεδα στο RISC B για το γερμανικό δείγμα (.539 κ .786). Η προσθήκη της «ανασφάλειας – ανεξάρτητος εαυτός» (-.153, $p < .05$) χαμήλωσε στο RISC B τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό (.294) και αύξησε τον σχεσιακό εαυτό (.579) στο ελληνικό δείγμα.

Πίνακας 4ε. Παλινδρομήσεις για πρόβλεψη RISC B στα δύο δείγματα

	Ελληνικό			Γερμανικό		
	B	Beta	Sig.	B	Beta	Sig.
(Σταθερά)	,815		,291	-,267		,720
Ηλικία	-,011	-,078	,340	,006	,055	,219
Αποφυγή	-,003	-,004	,968	-,080	-,086	,202
Ανασφάλεια	,002	,002	,978	,162	,143	,010
Ανεξάρτη	,017	,019	,816	,021	,018	,741
Αλληλεξάρτηση	,348	,397	,000	,176	,109	,038
Σχεσιακός εαυτός	,539	,559	,000	,786	,828	,000
Prime	,130	,174	,047	,183	,193	,000
(Σταθερά)	,143		,858	,123		,875
Ηλικία	-,015	-,110	,185	,003	,029	,532
Αποφυγή	,105	,132	,220	-,165	-,179	,048
Ανασφάλεια	,037	,057	,553	,255	,226	,001
Ανεξαρτησία	,108	,122	,165	,027	,024	,674
Αλληλεξάρτηση	,294	,336	,001	,149	,092	,105
Σχεσιακός εαυτός	,579	,601	,000	,724	,762	,000
Prime	,154	,206	,017	,202	,213	,000
Αποφ_ανεξ.	,042	,057	,581	-,063	-,089	,253
Αποφ_Αλληλεξ.	,086	,202	,056	,068	,062	,295
Ανασφ_ανεξ.	-,153	-,246	,011	,074	,063	,244
Ανασφ_Αλληλεξ.	-,054	-,092	,314	,082	,081	,246
(Σταθερά)	-,547		,469	-,006		,994
Ηλικία	-,020	-,144	,064	,004	,035	,452
Αποφυγή	,170	,214	,050	-,134	-,145	,144
Ανασφάλεια	,026	,041	,661	,223	,197	,005
Ανεξαρτησία	,149	,168	,046	,041	,036	,571
Αλληλεξάρτηση	,274	,312	,001	,122	,076	,230
Σχεσιακός εαυτός	,702	,729	,000	,758	,798	,000

Prime	,153	,204	,012	,189	,199	,001
Αποφ_ανεξ.	,021	,028	,778	-,045	-,064	,446
Αποφ_Αλληλεξ.	,041	,096	,450	,058	,054	,418
Ανασφ_ανεξ.	-,169	-,272	,003	,069	,059	,321
Ανασφ_Αλληλεξ.	-,019	-,032	,720	,077	,076	,322
PM_αποφ.	,053	,067	,540	,026	,028	,668
PM_ανασφ.	,055	,083	,322	-,040	-,035	,564
PM_ανεξ.	,076	,102	,197	-,015	-,014	,794
PM_αλληλεξ.	,211	,318	,000	-,096	-,079	,141
(Σταθερά)	-,191		,807	-,239		,796
Ηλικία	-,011	-,076	,373	,003	,027	,578
Αποφυγή	,061	,077	,575	-,058	-,062	,615
Ανασφάλεια	,052	,079	,412	,192	,170	,039
Ανεξαρτησία	,108	,122	,175	,087	,075	,330
Αλληλεξάρτηση	,276	,315	,001	,123	,076	,290
Σχεσιακός εαυτός	,666	,691	,000	,748	,788	,000
Prime	,143	,191	,017	,212	,223	,001
Αποφ_ανεξ.	-,041	-,056	,619	-,002	-,003	,973
Αποφ_Αλληλεξ.	,033	,078	,637	,006	,005	,952
Ανασφ_ανεξ.	-,123	-,197	,045	,020	,017	,790
Ανασφ_Αλληλεξ.	,029	,050	,614	,057	,056	,565
PM_αποφ.	-,005	-,007	,956	,122	,132	,234
PM_ανασφ.	,093	,141	,141	-,096	-,085	,300
PM_ανεξ.	,067	,090	,318	,046	,044	,536
PM_αλληλεξ.	,213	,320	,001	-,070	-,057	,413
PM_Αποφ_ανεξ.	-,163	-,216	,051	,111	,115	,267
PM_αποφ_Αλληλεξ.	-,211	-,277	,102	-,013	-,014	,870
PM_Ανασφ_ανεξ.	,085	,110	,258	-,026	-,027	,778
PM_Ανασφ_Αλληλεξ.	,072	,095	,317	-,079	-,083	,217

Ο πίνακας 4.1^ε δείχνει ότι το aR^2 αυξήθηκε από .567 (μοντέλο 1^ο) σε .676 (μοντέλο 4^ο) μόνο στο Ελληνικό δείγμα ενώ στο Γερμανικό έμεινε σε όλα τα μοντέλα κοντά στο .860.

Πίνακας 4.1ε. Παλινδρομήσεις για πρόβλεψη RISC B στα δύο δείγματα, ANOVA

Μοντέλο	Ελληνικό				Γερμανικό			
	aR^2	MS	F	Sig.	aR^2	MS	F	Sig.
1	,567	3,889	15,803	.000 ^b	,861	8,911	71,193	.000 ^b
2	,604	2,694	11,966	.000 ^c	,867	5,748	47,913	.000 ^c
3	,669	2,192	11,631	.000 ^d	,865	4,239	34,761	.000 ^d
4	,676	1,784	9,693	.000 ^e	,864	3,371	27,525	.000 ^e

Πίνακας 5. Περιγραφικά στοιχεία για...

	δείγμα....					δείγμα....			
	N	MIN.	MAX	MO	TA	MIN	MAX	MO	TA
Αποφ_ανεξ.	80	-3,86	4,10	-,130	1,02	-4,59	5,05	-,398	1,347
Αποφ_αλληλεξ.	80	-10,65	2,58	-,388	1,76	-5,68	1,53	-,274	,876
Ανασφ.-αλληλεξ.	80	-2,61	3,35	,219	1,21	-3,90	1,60	-,236	,810
Ανασφ.-ανεξ.	80	-4,98	3,58	-,411	1,29	-2,35	3,46	-,179	,936

Συζήτηση

Η συγκεκριμένη έρευνα είχε ως σκοπό να διερευνήσει κατά πόσο τα επίπεδα του ανεξάρτητου και αλληλεξαρτώμενου εαυτού μαζί με τους τύπους δεσμού θα έχουν διαφορετικές επιδράσεις στην ικανοποίηση από την σχέση, στον σχεσιακό εαυτό και πως θα επηρεάσει η διαδικασία της προέγερσης (priming) τη σχεσιακή κατανόηση εαυτού των συμμετεχόντων που έχουν διαφορετική κατανόηση εαυτού. Οι διαφορές των δύο αυτών πληθυσμών υποτέθηκε ότι θα βρισκόταν κυρίως στα διαφορετικά επίπεδα ιδιοκεντρικότητας/αλλοκεντρικότητας και στον διαφορετικό τύπο δεσμού που θα επικρατούσε. Συγκεκριμένα υποτέθηκε ότι το γερμανικό δείγμα θα εμφανίσει υψηλότερα επίπεδα ιδιοκεντρικότητας, ενώ το ελληνικό δείγμα υψηλότερα επίπεδα αλλοκεντρικότητας. Επίσης, θεωρήσαμε ότι το είδος του δεσμού θα επηρέαζε σημαντικά την ποιότητα σχέσης των συμμετεχόντων, πιο συγκεκριμένα, άτομα με υψηλή τάση αποφυγής και ανασφαλής δεσμό αναμέναμε να έχουν λιγότερο ικανοποίηση από την σχέση τους. Τέλος αναμενόταν ότι η διαδικασία της προέγερσης θα επηρέαζε το άτομο ανάλογα με την συγκεκριμένη εκδοχή του (ιδιοκεντρικό ή αλλοκεντρικό). Με αυτό τον τρόπο θα δημιουργούταν η τάση στο άτομο να απαντάει περισσότερο ιδιοκεντρικά ή αλλοκεντρικά στην κλίμακα για τον σχεσιακό εαυτό, απ' ότι είχε κάνει προηγουμένως.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, η αποφυγή συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και θετικά με την ανασφάλεια, και την καταστολή (δηλαδή την τάση του άτομο να καταστέλλει την εκφραστική συμπεριφορά), ενώ αρνητικά με τον σχεσιακό εαυτό, τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό, την ποιότητα γάμου, και την γνωστική επανεκτίμηση (δηλαδή την τάση του ατόμου να σκέφτεται διαφορετικά). Από την άλλη, η ανασφάλεια συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και αρνητικά με τον ανεξάρτητο εαυτό, ποιότητα γάμου, ενώ θετικά με την καταστολή. Ο σχεσιακός εαυτός συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και θετικά με τον αλληλεξαρτώμενο εαυτό, και την

επανεκτίμηση ενώ αρνητικά με την καταστολή. Ο ανεξάρτητος εαυτός συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και αρνητικά με την καταστολή. Τέλος, ο αλληλεξαρτώμενος εαυτός συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και θετικά με τη ποιότητα γάμου, και την επανεκτίμηση. Τα αποτελέσματα αυτά συνάδουν με μία σειρά από υπάρχουσες έρευνες (Mikulincer & Orbach, 1995; Mikulincer, Shaver, Bar-On & Ein-Dor, 2010).

Παρατηρούμε ότι οι Έλληνες του δείγματός μας είναι περισσότερο σχεσιακοί και περισσότερο ανασφαλείς απ' ό,τι οι Γερμανοί. Επίσης, κατά τη διάρκεια της προέγερσης άτομα με αλληλεξαρτώμενο εαυτό που είχαν το αλληλεξαρτώμενο είδος της προέγερσης εμφάνιζαν υψηλότερα επίπεδα αλληλεξάρτησης στο RISCΒ, ενώ άτομα με αλληλεξαρτώμενο εαυτό που είχαν επίσης υψηλή τάση αποφυγής εμφάνιζαν, έπειτα από την διαδικασία του αλληλεξαρτώμενου είδους της προέγερσης, χαμηλότερα επίπεδα αλληλεξάρτησης στο RISCΒ. Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι αυτό συμβαίνει επειδή τα άτομα αντέδρασαν αρνητικά την στιγμή που είδαν ότι η συγκεκριμένη κλίμακα επαναλαμβάνεται. Τέλος, παρατηρούμε ότι ο εαυτός του ελληνικού δείγματος επηρεάζεται από τις γύρω ομάδες, ενώ ο εαυτός του γερμανικού μας δείγματος δεν επηρεάζεται από τις γύρω ομάδες.

Αν και τα αποτελέσματα που παρατίθενται παραπάνω είναι σημαντικά και προσφέρουν περαιτέρω ενδείξεις για τον τρόπο με τον οποίο οι ατομικοί παράγοντες επηρεάζουν τον πολιτισμικό, σχεσιακό εαυτό και την ικανοποίηση από την σχέση, υπάρχουν συγκεκριμένοι περιορισμοί που εγείρουν την ανάγκη αξιολόγησης των ευρημάτων με προσοχή. Ειδικότερα, η φύση καθαυτή του δείγματος που αξιολογήθηκε ενέχει μεθοδολογικούς περιορισμούς, καθώς το μεγαλύτερο μέρος αποτελούνταν από φοιτητικό πληθυσμό, με μικρό εύρος ηλικίας και συνακόλουθα, χαμηλή συμμετοχή ανδρών. Καθώς απευθυνθήκαμε σε ένα δείγμα πληθυσμού με συγκεκριμένο επίπεδο μόρφωσης, αυτό πιθανώς δημιουργεί στρεβλώσεις ως προς την

αντιλαμβανόμενη ικανότητα των ατόμων να αξιολογούν και να διαχειρίζονται το συναίσθημα. Ένας επιπλέον περιορισμός απορρέει από τη φύση των μετρήσεων, καθώς χρησιμοποιήθηκαν κυρίως μέθοδοι αυτοαναφοράς, οι οποίες έχει αναφερθεί και στο παρελθόν ότι έχουν περιορισμένη ικανότητα να αντικατοπτρίσουν πραγματικές διαφορές στις διακυμάνσεις των υπό μελέτη μεταβλητών, ιδιαίτερα εάν αυτές εμπίπτουν στον τομέα της συναισθηματικής εμπειρίας. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να επαναλάβουν την διαδικασία που έγινε και ταυτόχρονα να περιορίσουν τους παραπάνω περιορισμούς. Επίσης, θεωρούμε σημαντικό να υπάρξει μελλοντικά μία εστίαση στην μελέτη ζευγαριών ως σύνολο με σκοπό την καλύτερη διερεύνηση της ποιότητας των σχέσεων, επειδή όπως αντιλαμβανόμαστε θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η εκτίμηση και των δύο ατόμων που συμμετέχουν σε μία σχέση για μία αντικειμενική εξέταση ποιότητας.

Βιβλιογραφία

- Aron, A., Aron, E. N. (1986). *Love as the expansion of the self: Understanding attraction and satisfaction*. New York: Hemisphere
- Aron, A., Aron, E. N., & Norman, C. (2001). The self expansion model of motivation and cognition in close relationships and beyond. Στο M. Clark & G. Fletcher (επιμ.), *Blackwell Handbook in Social Psychology*, Vol. 2: Interpersonal Processes (σελ. 478-501). Oxford, England: Blackwell.
- Aron, A., Aron, E. N., & Smollman, D. (1992). Inclusion of others in the self scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 596-612.
- Ainsworth, M. D. S. (1967). *Infancy in Uganda: Infant care and the growth of love*. Baltimore: John Hopkins Press.
- Ainsworth, M. D. S. (1985). Attachments across the life span. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 61(9), 792-811.
- Ainsworth, M. D. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44, 709-716.
- Ainsworth, M. D. S. (1991). Attachments and other affectional bonds across the life cycle. Στο C. M. Parkes, J. Stevenson-Hinde, & P. Marris (επιμ.), *Attachment across the life cycle* (σελ. 33-51). London: Routledge.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the Strange Situation*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum.

- Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist, 46*, 331-341.
- Askgaard, H. (1992). As Denmark sees herself and is seen by others. Στο P. Himmelstrup, K. Hegelund, & H. Askgaard (επιμ.) *Discover Denmark-On Denmark and the Danes: Past, Present and Future Herning*, Denmark: Danish Cultural Institute, Copenhagen and Systime Publishers.
- Baldwin, M. W., Keelan, J. P. R., Fehr, B., Enns, V., & Koh-Rangarajoo, E. (1996). Social-cognitive conceptualization of attachment working models: Availability and accessibility effects. *Journal of Personality and Social Psychology, 71*, 94-109.
- Baumeister, R. (1998). The self. Στο D. Gilbert, S. Fiske, & G. Lindzey (επιμ.), *Handbook of social psychology* (Vol. 1, σελ. 680–740). New York: Oxford University Press.
- Baumeister, R.F., & Leary, M.R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin, 117*, 497-529.
- Baumeister, R. F., & Sommer, K. L. (1997). What do men want? Gender differences and two spheres of belongingness: Comment on Cross and Madson (1997). *Psychological Bulletin, 122*(1), 38-44.
- Bellah, R., Madsen, R., Sullivan, W., Swidler, A., & Tipton, S. (1985). *Habits of the heart: Individualism and commitment in American life*. Berkeley: University of California Press.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss*. New York: Basic Books.

- Bretherton, I. (1985). Attachment theory: Retrospect and prospect. Στο I. Bretherton & E. Waters (επιμ.), *Growing points of attachment theory and research* (σελ. 3-35). Monographs of the Society for Research in Child Development, Nos. 1-2, Serial No. 209.
- Brewer, M. B., & Gardner, W. (1996). Who is this "we"? Levels of collective identity and self representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 83 – 93.
- Cassidy, J. (2000). Adult romantic attachments: A developmental perspective on individual differences. *Review of General Psychology*, 4, 111-131.
- Cassidy, J., & Berlin, L. (1994). The insecure/ambivalent pattern of attachment: *Theory and research*. *Child Development*, 65, 971-991.
- Choi, I., Nisbett, R. E., & Norenzayan, A. (1999). Causal attribution across cultures: *Variation and universality*. *Psychological Bulletin*, 125, 47–63.
- Chirkov, V., Ryan, R. M., Kim, Y., & Kaplan, U. (2003). Differentiating autonomy from individualism and independence: A self-determination theory perspective on internalization of cultural orientations and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(1), 97-110.
- Clancy, S.M., & Dollinger, S.J. (1993). Photographic depictions of the self: Gender and age differences in social connectedness. *Sex Roles*, 29, 477-495.
- Collins, N., & Read, S. J. (1994). Cognitive representations of attachment: The structure and function of working models. Στο D. Perlman & K. Bartholomew (επιμ.), *Advances in personal relationships*, 5, σελ. 53-90. London: Jessica Kingsley.

- Cross, S. E., & Madson, L. (1997). Models of the self: Self-construals and gender. *Psychological Bulletin*, 122(1), 5-37.
- Cross, S. E., Bacon, P., & Morris, M. (2000). The relational- interdependent self-construal and relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 791-808.
- Crowell, J., & Waters, E. (1994). Bowlby's theory grown up: The role of attachment in adult love relations. *Psychological Inquiry: An International Journal of Peer Commentary and Review*, 5(1), 31-34.
- Daun, A. (1991). Individualism and collectivity among Swedes. *Ethnos*, 56(3-4), 165-172.
- De Mooij, M. (1998b). Masculinity/femininity and consumer behavior. Στο G. Hofstede (επιμ.), *Masculinity and femininity: The taboo dimension of national culture* (σελ. 55-73). ThousandOaks, CA: Sage.
- Diener, E., & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 653–663.
- Drigotas, S. M., & Rusbult, C. E. (1992). Should I stay or should I go? A dependence model of breakups. *Journal of Personality and Social Psychology*; 62, 62-87.
- Erez, M., & Earley, P. C. (1987). Comparative analysis of goal-setting strategies across cultures. *Journal of Applied Psychology*, 72(4), 658-665.
- Fisher, H. E. (1992). *Anatomy of love*. New York: Norton.
- Fiske, A. P., Kitayama, S., Markus, H. R., & Nisbett, R. E. (1998). The cultural matrix of social psychology. Στο D. Gilbert, S. Fiske, & G. Lindzey (επιμ.), *Handbook of social psychology* (4th ed., Vol. 2, σελ. 915–981). Boston: McGraw-Hill.

- Fracasso, M. P., Lamb, M. E., Scholmerich, A., & Leyendecker, B. (1997). The ecology of mother-infant interaction in Euro-American and immigrant Central American families living in the United States. *International Journal of Behavioral Development, 20*, 207-217.
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000) Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology, 4*, 132-154.
- Geertz, C. (1984). "From the native's point of view": On the nature of anthropological understanding. In R.A. Shweder, & R.A. LeVine (επιμ.), *Culture theory: Essays on mind, self, and emotion* (σελ. 123-136). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Gillath, O., & Shaver, P. R. (2007). Effects of attachment style and relationship context on selection among relational strategies. *Journal of Research in Personality, 41*, 968-976.
- Gillath, O., Hart, J., Nofhle, E. E., & Stockdale, G. D. (2009). Development and validation of a state adult attachment measure (SAAM). *Journal of Research in Personality, 43*, 362-373.
- Gross, J.J., & John, O.P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 85*, 348-362.
- Hannover, B., Birkner, N., Pöhlmann, C. (2006). Ideal selves and self-esteem in people with independent or interdependent self-construal. *European Journal of Social Psychology, 36*, 119-133

- Hannover, B., & Kühnen, U. (2002). Der Einfluss independenter und interdependenter Selbstkonstruktionen auf die Informationsverarbeitung im sozialen Kontext [The influence of independent and interdependent selfconstruals on information processing in the social context]. *Psychologische Rundschau*, 53, 61–76.
- Hannover, B., & Kühnen, U. (2004). Culture, context, and cognition. Στο W. Stroebe, & M. Hewstone (επιμ.), *The Semantic-Procedural-Interface model of the self*. European Review of Social Psychology, 15, 297–333.
- Hannover, B., Pöhlmann, C., Roeder, U., Springer, A., & Kühnen, U. (2005). Eine erweiterte Version des Semantisch-Prozeduralen Interface-Modells des Selbst: Funktion des Mentalen Interface und Implikationen des Modells für motivierte soziale Kognition. *Psychologische Rundschau*, 56, 99–112.
- Hannover, B., Pöhlmann, C., Springer, A., & Roeder, U. (2005). Implications of independent versus interdependent self-knowledge for motivated social cognition: The Semantic Procedural Interface Model of the Self. *Self and Identity*, 4, 159–175
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Kagitcibasi, C. (1997). Individualism and collectivism. Στο J. W. Berry, M. H. Segall, & C. Kagitcibasi (επιμ.), *Handbook of cross-cultural psychology: Vol. 3. Social behavior and applications* (σελ. 1–49). Boston: Allyn & Bacon.

- Kashima, Y., Yamaguchi, S., Kim, U., Choi, S-C., Gelfand, M.J., & Yuki, M. (1995). Culture, gender, and the self: A perspective from individualism-collectivism research. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 925-937.
- Kelley, H. H., & Thibaut, J. W. (1978). *Interpersonal relations: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Kim, U. (1994). Individualism and collectivism: Conceptual clarification and elaboration. Στο U. Kim, H. C. Triandis, C. Kagitcibasi, S. Choi, & G. Yoon (επιμ.), *Individualism and collectivism: Theory, method, and applications* (σελ. 19–40). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kühhnen, U., & Hannover, B. (2003). Kultur, Selbstkonzept und Kognition [Culture, self-concept, and cognition]. *Zeitschrift für Psychologie*, 211, 212–224.
- Kühhnen, U., Hannover, B., & Schubert, B. (2001). A Semantic-Procedural Interface Model of the Self: The role of self-knowledge for context-dependent versus context-independent modes of thinking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 397–409.
- Kurman, J., & Sriram, N. (2002). Interrelationships among vertical and horizontal collectivism, modesty, and self-enhancement. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(1), 71-86.
- Kwan, V. S. Y., Bond, M. H., & Singelis, T. S. (1997). Pancultural explanations for lifesatisfaction: Adding relationship harmony to self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1038-1051
- Levy, M. B., & Davis, K. E. (1988). Lovestyles and attachment styles compared: Their relations to each other and to various relationship characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5, 439-471.

- Leyendecker, B., Lamb, M. E., & Scholmerich, A., & Fricke, D. βM. (1997). Contexts as moderators of observed interactions: A study of Costa Rican mothers and infants from differing socioeconomic backgrounds. *International Journal of Behavioral Development, 21*, 15-34.
- Main, M. (1981). Avoidance in the service of proximity: A working paper. Στο K. Immelmann, G. Barlow, L. Petrinovitch, & M. Main (επιμ.), *Behavioral development: The Bielefeld interdisciplinary project* (σελ. 651-693). New York: Cambridge University Press.
- Main, M. (1990). Cross-cultural studies of attachment organization: Recent studies, changing methodologies, and the concept of conditional strategies. *Human Development, 33*, 48-61.
- Main, M., & Cassidy, J. (1988). Categories of response to reunion with the parent at age six: Predictable from infant attachment classifications and stable over a one-month period. *Developmental Psychology, 24*, 415- 426.
- Main, M., Kaplan, N., & Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 50*, 66-104
- Main, M., & Goldwyn, R. (1984). Predicting rejection of her infant from mother's representation of her own experiences: A preliminary report. *Monograph of the International Journal of Child Abuse and Neglect, 8*, 203-217.
- Markus, H., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review, 98*, 224-253.

- Markus, H., Mullally, P., & Kitayama, S. (1997). Selfways: Diversity in modes of cultural participation. Στο U. Neisser, & D. A. Jopling (επιμ.), *The conceptual self in context: Culture, experience, self-understanding* (σελ.13–61). Cambridge: Cambridge University Press.
- Marvin, R. S. & Britner, P. A., (1999). Normative development: The ontogeny of attachment. In J. Cassidy & P. R. Shaver (επιμ.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (σελ. 44-67). New York: Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Orbach I. (1995). Attachment styles and repressive defensiveness: the accessibility and architecture of affective memories. *Journal of Personality & Social Psychology*. 68(5)
- Mikulincer, M., & Shaver; PR. (2007). *Attachment in Adulthood: Structure, Dynamics, and Change*. New York: Guilford Press.
- Mikulincer, M., Shaver, PR., Bar-On, N., & Ein-Dor, T. (2010). The Pushes and Pulls of Close Relationships: Attachment Insecurities and Relational Ambivalence. *Journal of personality and social psychology*, 98, 450-468
- Morris, M. W., & Peng, K. (1994). Culture and cause: American and Chinese attributions for social and physical events. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 949–971.
- Morrison, T. L., Goodlin-Jones, B. L., & Urquiza, A. J. (1997). Attachment and representation of intimate relationships in adulthood. *Journal of Psychology*, 131, 57-72.

- Nelson, M. R., & Shavitt, S. (2002). Horizontal and vertical individualism and achievement values: A multimethod examination of Denmark and the United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 33*(5), 439-458.
- Nisbett, E. R., (2003). *The Geography of Thought: How Asians and Westerners Think Differently-- And Why: How Asians and Westerners Think Differently - And Why*. The Free Press
- Norton, R. (1983). Measuring marital quality: A critical look at the dependent variable. *Journal of Marriage and the Family, 45*,141–151.
- Oyserman, D., Coon, H. M., & Kemmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin, 128*(1), 3-72.
- Oyserman, D., & Markus, H. R. (1993). The sociocultural self. Στο J. Suls (επιμ.), *The self in social perspective* (σελ. 187–220). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Oyserman, D., & Markus, H. R. (1996). The self as social representation. Στο S. Moscovici & U. Flick (επιμ.), *Psychology of the social* (σελ. 38–70). Berlin: Rowohlt.
- Posada, G., Jacobs, A., Richmond, M. K., Carbonell, O. A., Alzate, G., Bustamante, M. R., & Quiceno, J. (2002). Maternal caregiving and infant security in two cultures. *Developmental Psychology, 38*, 67-78.
- Rothbaum, F., Weisz, J., Pott, M., Miyake, K., & Morelli, G. (2000). Attachment and culture: Security in the United States and Japan. *American Psychologist, 55*, 1093-1104.

- Rholes, W. S., & Simpson, J. A. (2004). *Adult Attachment: Theory, Research, and Clinical Implications*. New York: Guilford Press.
- Rusbult, C. E., & Arriaga, X. B. (1997). Interdependence theory. Στο S. Duck (επιμ.), *Handbook of personal relationships* (2nd ed., σελ. 221-250). New York: Wiley.
- Rusbult, C. E., Bissonnette, V. L., Arriaga, X. B., & Cox, C. L. (1998). Accommodation processes during the early years of marriage. Στο T. N. Bradbury (επιμ.), *The developmental course of marital dysfunction* (σελ. 74-113). New York: Cambridge University Press.
- Rusbult, C. E., Johnson, D. J., & Morrow, G. D. (1986). Predicting satisfaction and commitment in adult romantic involvements: An assessment of the generalizability of the investment model. *Social Psychology Quarterly*, 49, 81-89
- Rusbult, C. E., Verette, J., Whitney, G. A., Slovik, L. F., & Lipkus, I. (1991). Accommodation processes in close relationships: Theory and preliminary empirical evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 53-78.
- Sedikides, C., Gaertner, L., & Toguchi, Y. (2003). Pancultural self-enhancement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 60-79.
- Stevenson-Hinde, J. (1994). An ethological perspective. *Psychological Inquiry: An International Journal of Peer Commentary and Review*, 5(1), 62-65.
- Shavitt, S., Torelli, C. J., & Reimer, H. (2010). Horizontal and Vertical Individualism and Collectivism: Implications for Understanding Psychological Processes." Στο *Advances in*

Culture and Psychology: Volume 1, (επιμ.) Gelfand, M., Chiu, C. Y., & Hong, Y. Y.
Oxford University Press

Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 971-980.

Simpson, J. A. & Belsky, J. (2008). Attachment theory within a modern evolutionary framework. Στο J. Cassidy & P.R. Shaver (επιμ.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (σελ. 131-156). New York: Guilford Press.

Simpson, J. A., Rholes, W. S., & Nelligan, J. S. (1992). Support seeking and support giving within couples in an anxiety-provoking situation: The role of attachment styles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 434-446.

Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self-construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(5), 580-591

Singelis, T. M., Triandis, H. C., Bhawuk, D., & Gelfand, M. J. (1995). Horizontal and vertical dimensions of individualism and collectivism: A theoretical and measurement refinement. *Cross-Cultural Research: The Journal of Comparative Social Science*, 29(3), 240-275.

Sroufe, L. A., & Fleeson, J. (1986). Attachment and the construction of relationships. Στο Hartup, W W, and Rubin, Z. (επιμ.), *Relationships and Development*. Erlbaum, Hillsdale, NJ.

Sroufe, L. A., & Waters, E. (1977). Attachment as an organizational construct. *Child development*, 48, 1184-1199.

- Triandis, H. C. (1989). Cross-cultural studies of individualism and collectivism. *Nebr Symp Motiv*, 37, 41-133.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Triandis, H. C., Chen, X. P., & Chan, D. K. (1998). Scenarios for the measurement of collectivism and individualism. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 29(2), 275-289.
- Triandis, H. C., & Gelfand, M. J. (1998). Converging measurement of horizontal and vertical individualism and collectivism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 118-128.
- Triandis, H.C., McCusker, C., & Hui, C.H. (1990). Multimethod probes of individualism and collectivism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1006-1020.
- Fraley, R. Chris; Waller, Niels G., & Brennan, Kelly A.(2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365
- van Ijzendoorn, M. H., & Sagi-Schwartz, A. (2008). Cross-cultural patterns of attachment: Universal and contextual dimensions. Στο J. Cassidy & P.R. Shaver (επιμ.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (σελ. 880-905). New York: Guilford Press.
- Van Lange, P. M., Rusbult, C. E., Drigotas, S. M., Arriaga, X. B., Witcher, B. S., & Cox, C. L. (1997). Willingness to sacrifice in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72,1373-1395.

Waters, E., Crowell, J., Treboux, D., Merrick, S., & Albersheim, L. (1995). Attachment Security from Infancy to Early Adulthood: A 20-Year Longitudinal Study. *Child development*, 71 (3), 684-689.

Waters, E., Kondo-Ikemura, K., Posada, G. & Richters, J. (1991). Learning to love: Mechanisms and milestones. Στο M. Gunner and Alan Sroufe (επιμ.) *Minnesota Symposium on Child Psychology* (Vol. 23: Self Processes and Development). 217-255.

Weiss, R. S. (1974). The provisions of social relationships. Στο Z. Rubin (επιμ.), *Doing unto others* (σελ. 17–26). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Weiss, R. S. (1982). Attachment in adult life. Στο C. M. Parkes & J. Stevenson-Hinde (επιμ.), *The place of attachment in human behavior* (σελ. 111-184). New York: Wiley.

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ**

Θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε για την συνεργασία σας σε αυτή την έρευνα. Βασικός στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση **των διαπροσωπικών σχέσεων και των συναισθημάτων**. Αυτή είναι μια σημαντική περιοχή επιστημονικής μελέτης που μπορεί να βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών σχέσεων και επαφών.

Αναφορικά με την συμπλήρωση αυτού του ερωτηματολογίου, θα θέλαμε να τονίσουμε τα παρακάτω: Η συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική. Οι **απαντήσεις είναι απολύτως εμπιστευτικές και η ταυτότητά των συμμετεχόντων θα παραμείνει ανώνυμη**. Δεν θα σας ζητηθεί να συμπληρώσετε κανένα στοιχείο από το οποίο θα προκύπτει η ταυτότητά σας ούτε θα συμπληρωθεί ένα τέτοιο στοιχείο αργότερα. Η συμπλήρωση όλων των ερωτηματολογίων διαρκεί περίπου 20 λεπτά. **Η συμπλήρωση και η επιστροφή του ερωτηματολογίου αποτελεί την αποδοχή σας να συμμετάσχετε στην έρευνα.**

Τέλος, αν έχετε οποιοσδήποτε απορίες ή ερωτήσεις σχετικά με τα δικαιώματά σας ως συμμετέχων/ουσα σε μια έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου.

Μπουμπάρης Νικόλαος Τηλ.: 6985696848 e-mail: niko_boumparis@t-online.de

Σας ευχαριστούμε προκαταβολικά για τη βοήθειά σας.

A

Οι 36 προτάσεις που ακολουθούν αφορούν το πώς αισθάνεσαι μέσα σε ερωτικές σχέσεις/δεσμούς, συμπεριλαμβανομένου και του γάμου. Μας ενδιαφέρει το πώς βιώνεις **γενικά** τις σχέσεις αυτές και όχι μόνο τι συμβαίνει σε μια τωρινή σχέση. Σημείωσε δίπλα από την κάθε πρόταση το κατά πόσο συμφωνείς ή διαφωνείς με αυτήν με βάση την ακόλουθη κλίμακα:

**Διαφωνώ
απόλυτα**

1

2

3

**Ουδέτερα/
Ανάμεικτα**

4

5

6

**Συμφωνώ
απόλυτα**

7

1. ___ Προτιμώ να μη δείχνω στο/στη σύντροφό μου τι αισθάνομαι κατά βάθος.
2. ___ Φοβάμαι ότι θα χάσω την αγάπη του/της συντρόφου μου.
3. ___ Αισθάνομαι άνετα να μοιράζομαι προσωπικές σκέψεις και συναισθήματα με το/την σύντροφό μου.
4. ___ Ανησυχώ συχνά με την ιδέα ότι ο/η σύντροφός μου δε θα θέλει να μείνει μαζί μου.
5. ___ Το βρίσκω δύσκολο ν' αφήσω τον εαυτό μου να στηριχθεί σε ερωτικούς συντρόφους.
6. ___ Ανησυχώ συχνά με την ιδέα ότι ο/η σύντροφός μου δε με αγαπάει πραγματικά.
7. ___ Αισθάνομαι πολύ άνετα να είμαι συναισθηματικά κοντά με ερωτικούς συντρόφους.
8. ___ Ανησυχώ ότι οι ερωτικοί μου σύντροφοι δε θα νοιάζονται για μένα όσο εγώ γι' αυτούς.
9. ___ Δεν αισθάνομαι άνετα να 'ανοίγομαι' σε ερωτικούς συντρόφους.
10. ___ Συχνά εύχομαι τα αισθήματα του/της συντρόφου μου για μένα να ήταν τόσο δυνατά όσο τα δικά μου γι' αυτόν/αυτήν.
11. ___ Προτιμώ να μην είμαι συναισθηματικά πολύ κοντά σε ερωτικούς συντρόφους.
12. ___ Ανησυχώ πολύ για τις σχέσεις μου.
13. ___ Αισθάνομαι άβολα όταν ο/η ερωτικός μου σύντροφος θέλει να είναι συναισθηματικά πολύ κοντά μου.
14. ___ Όταν ο σύντροφός μου είναι μακριά μου, ανησυχώ ότι μπορεί ν' ενδιαφερθεί για κάποιον/α άλλο/η.
15. ___ Το βρίσκω σχετικά εύκολο να έρθω συναισθηματικά κοντά με το/τη σύντροφό μου.
16. ___ Όταν δείχνω τα αισθήματά μου στους ερωτικούς συντρόφους, φοβάμαι ότι εκείνοι δεν θα αισθάνονται το ίδιο για μένα.
17. ___ Δε μου είναι δύσκολο να πλησιάσω συναισθηματικά με το/τη σύντροφό μου.
18. ___ Σπάνια ανησυχώ για το ότι ο/η σύντροφός μου μπορεί να με αφήσει.
19. ___ Συνήθως συζητάω τα προβλήματα και τις ανησυχίες μου με το/τη σύντροφό μου.
20. ___ Ο/Η ερωτικός μου σύντροφος με κάνει ν' αμφισβητώ τον εαυτό μου.
21. ___ Με βοηθάει να στραφώ στο/στη σύντροφό μου σε ώρες ανάγκης.
22. ___ Σπάνια ανησυχώ με την ιδέα ότι μπορεί να με εγκαταλείψουν.
23. ___ Λέω στο/στη σύντροφό μου σχεδόν τα πάντα.
24. ___ Διαπιστώνω ότι οι σύντροφοί μου δεν θέλουν να έρθουν συναισθηματικά τόσο κοντά μου όσο θα ήθελα.

25. ___ Συζητάω τα πράγματα που με απασχολούν με το/τη σύντροφό μου.
26. ___ Μερικές φορές οι ερωτικοί μου σύντροφοι αλλάζουν τα αισθήματά τους για μένα χωρίς φανερό λόγο.
27. ___ Αισθάνομαι νευρική/ότητα όταν ένας σύντροφος έρθει συναισθηματικά πολύ κοντά μου.
28. ___ Η επιθυμία μου να είμαι συναισθηματικά πολύ κοντά με τους άλλους μερικές φορές τους φοβίζει και τους απομακρύνει.
29. ___ Αισθάνομαι άνετα να στηριχθώ στον/στην ερωτικό μου σύντροφο.
30. ___ Φοβάμαι ότι μόλις ένας ερωτικός σύντροφος με γνωρίσει καλά, δε θα του αρέσει το ποιος/α πραγματικά είμαι.
31. ___ Το βρίσκω εύκολο να στηριχθώ σε ερωτικούς συντρόφους.
32. ___ Θυμώνω που δεν παίρνω τη στοργή και τη στήριξη που χρειάζομαι από το/τη σύντροφό μου.
33. ___ Μου είναι εύκολο να είμαι τρυφερός με τον/την ερωτικό μου σύντροφο.
34. ___ Ανησυχώ ότι υστερώ σε σύγκριση με άλλους ανθρώπους.
35. ___ Ο/Η σύντροφός που πραγματικά καταλαβαίνει εμένα και τις ανάγκες μου.
36. ___ Μου φαίνεται ότι ο/η σύντροφός μου με προσέχει μόνο όταν είμαι θυμωμένος.

B

Θα θέλαμε να σας κάνουμε ορισμένες ερωτήσεις σχετικά με τη συναισθηματική σας ζωή, πώς ελέγχετε (δηλ. πώς ρυθμίζετε και διαχειρίζεστε) τα συναισθήματά σας. Ενδιαφερόμαστε για δύο πλευρές της συναισθηματικής σας ζωής. Η μία είναι η συναισθηματική σας εμπειρία, ή πώς νιώθετε μέσα σας. Η άλλη είναι η συναισθηματική σας έκφραση, ή πώς δείχνετε τα συναισθήματά σας στον τρόπο που μιλάτε, χειρονομείτε ή συμπεριφέρεστε. Αν και μερικές από τις ερωτήσεις που ακολουθούν μπορεί να φαίνονται παρόμοιες μεταξύ τους, διαφέρουν με σημαντικό τρόπο. Παρακαλούμε απαντήστε σε κάθε πρόταση χρησιμοποιώντας την παρακάτω κλίμακα:

1 -----	2 -----	3 -----	4 -----	5 -----	6 -----	7 -----
διαφωνώ απόλυτα			ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ			συμφωνώ απόλυτα

1. ----- Όταν θέλω να νιώσω περισσότερο *θετικό* συναίσθημα (όπως χαρά ή διασκέδαση) *αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι.*
2. ----- Κρατάω τα συναισθήματά μου για τον εαυτό μου.
3. ----- Όταν θέλω να νιώσω λιγότερο *αρνητικό* συναίσθημα (όπως λύπη ή θυμό), *αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι.*
4. ----- Όταν νιώθω *θετικά* συναισθήματα, προσέχω να μην τα εκφράζω.
5. ----- Όταν βρίσκομαι αντιμέτωπος/η με μια στρεσογόνο κατάσταση, κάνω τον εαυτό μου να *σκέφτεται γι' αυτήν μ' ένα τρόπο που με βοηθάει να παραμένω ήρεμος/η.*

6. ----- Ελέγχω τα συναισθήματά μου με το να μην τα εκφράζω.
7. ----- Όταν θέλω να νιώσω πιο θετικό συναίσθημα, αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση.
8. ----- Ελέγχω τα συναισθήματά μου αλλάζοντας τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι.
9. ----- Όταν νιώθω αρνητικά συναισθήματα, σιγουρεύω το να μην τα εκφράζω.
10. ----- Όταν θέλω να νιώσω λιγότερο αρνητικό συναίσθημα, αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση.

C

Οι προτάσεις που ακολουθούν αφορούν τη σχέση ή το γάμο σου. Παρακαλούμε απάντησε στην κάθε πρόταση κυκλώνοντας τον αριθμό που δείχνει το κατά πόσο συμφωνείς με αυτήν με βάση την ακόλουθη κλίμακα:

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα		
1. Έχουμε καλή σχέση/γάμο.				1	2	3	4	5	6	7
2. Η σχέση μου με το/τη σύντροφό μου είναι πολύ σταθερή.				1	2	3	4	5	6	7
3. Η σχέση/γάμος μας είναι δυνατή/ός.				1	2	3	4	5	6	7
4. Η σχέση μου με το/τη σύντροφό μου με κάνει ευτυχισμένο/η.				1	2	3	4	5	6	7
5. Πραγματικά αισθάνομαι ότι με τον σύντροφό μου είμαστε μια ομάδα.				1	2	3	4	5	6	7

6. Στην παρακάτω κλίμακα, κύκλωσε το σημείο που περιγράφει καλύτερα το βαθμό ευτυχίας, συνολικά, στη σχέση ή το γάμο σου. Το μεσαίο σημείο 'ευτυχισμένος' αναφέρεται στο βαθμό ευτυχίας που βιώνουν οι περισσότεροι άνθρωποι από μια σχέση ή ένα γάμο. Η κλίμακα αυξάνεται σταδιακά στα δεξιά γι' αυτούς που βιώνουν έντονη χαρά στη σχέση ή στο γάμο τους και μειώνεται στα αριστερά γι' αυτούς που βιώνουν έντονη δυσαρέσκεια ή δυστυχία.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Εξαιρετικά Δυστυχισμένος/η				Ευτυχισμένος/η					Τελείως Ευτυχισμένος/η

D

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες δηλώσεις σχετικά με διάφορες στάσεις και συναισθήματα. Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Ενδιαφερόμαστε απλά για το πώς σκέφτεστε για τον εαυτό σας. Στο χώρο δίπλα από κάθε δήλωση, γράψτε τον αριθμό που δείχνει το βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από αυτές τις δηλώσεις, χρησιμοποιώντας την ακόλουθη κλίμακα:

Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	Ουδέτερα/ Ανάμεικτα	4	5	6	7	Συμφωνώ απόλυτα
--------------------	---	---	---	------------------------	---	---	---	---	--------------------

1	Οι στενές σχέσεις μου αντανακλούν σε μεγάλο ποσοστό το ποιος είμαι.	1	2	3	4	5	6	7
2	Όταν αισθάνομαι πολύ κοντά σε κάποιον, συχνά νιώθω ότι το άτομο αυτό είναι σημαντικό κομμάτι του εαυτού μου.	1	2	3	4	5	6	7
3	Συνήθως αισθάνομαι έντονα υπερήφανος όταν κάποιος σημαντικός σε εμένα επιτυγχάνει ένα επίτευγμα.	1	2	3	4	5	6	7
4	Θεωρώ ότι τα πιο σημαντικά στοιχεία του εαυτού μου μπορούν να γίνουν αντιληπτά παρατηρώντας τους στενούς μου φίλους και κατανοώντας το «ποιοι είναι».	1	2	3	4	5	6	7
5	Όταν σκέφτομαι τον εαυτό μου, συχνά σκέφτομαι και τους στενούς φίλους μου ή την οικογένειά μου εξίσου.	1	2	3	4	5	6	7
6	Εάν ένα άτομο πληγώσει κάποιον σημαντικό για εμένα, νιώθω εξίσου προσωπικό πλήγμα.	1	2	3	4	5	6	7
7	Γενικά, οι στενές σχέσεις μου είναι ένα σημαντικό κομμάτι της αυτό-εικόνας μου.	1	2	3	4	5	6	7
8	Εν γένει, οι στενές σχέσεις μου επηρεάζουν ελάχιστα το πώς νιώθω για τον εαυτό μου.	1	2	3	4	5	6	7
9	Οι στενές σχέσεις μου δεν είναι σημαντικές για την αυτοεκτίμησή μου.	1	2	3	4	5	6	7
10	Η αίσθηση υπερηφάνειας μου προέρχεται από την απόμνην που έχω ως στενούς φίλους.	1	2	3	4	5	6	7
11	Όταν αναπτύσσω μια στενή φίλια με κάποιον, συνήθως ταυτίζομαι μαζί του.	1	2	3	4	5	6	7

Ε

Ακολουθεί κατάλογος με ερωτήσεις που εκφράζουν τα συναισθήματά μας και τη συμπεριφορά μας κάτω από ορισμένες συνθήκες. Σημείωσε για το πόσο συμφωνείς ότι ισχύει η κάθε πρόταση για σένα.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7

<u>διαφωνώ</u>	ούτε συμφωνώ	<u>συμφωνώ</u>
απόλυτα	ούτε διαφωνώ	απόλυτα

- _____ 1. Μου αρέσει να ξεχωρίζω και να είμαι διαφορετικός από τους άλλους.
- _____ 2. Μπορώ να μιλήσω ανοιχτά με κάποιον που συναντώ για πρώτη φορά, ακόμη και αν αυτός/η είναι μεγαλύτερος/η σε ηλικία.
- _____ 3. Ακόμα και εάν διαφωνώ έντονα με τα μέλη της ομάδας μου (οικογένεια, σχολική τάξη, ομάδα συνεργατών, παρέα κ.α.) αποφεύγω να τσακωθώ μαζί τους.
- _____ 4. Σέβομαι άτομα με μεγαλύτερο κύρος από εμένα (αφεντικό στην δουλειά, αστυνομία-υπηρεσίες) με τα οποία έρχομαι σε επαφή.
- _____ 5. Κάνω του κεφαλιού μου ανεξάρτητα από το τι σκέφτονται οι άλλοι.
- _____ 6. Εκτιμώ τους μετριόφρονες ανθρώπους.
- _____ 7. Είναι σημαντικό για μένα να ενεργώ σαν ανεξάρτητο άτομο.
- _____ 8. Μπορώ να θυσιάσω το προσωπικό μου συμφέρον για το καλό της ομάδας στην οποία ανήκω.
- _____ 9. Προτιμώ να πω 'όχι' κατευθείαν (όταν δεν μου αρέσει κάτι), παρά μισόλογα και να μην με καταλάβουν.
- _____ 10. Είναι σημαντικό για μένα να έχω ζωνρή φαντασία
- _____ 11. Όσον αφορά στις σπουδές μου και τα επαγγελματικά μου σχέδια, οφείλω να λαμβάνω υπόψη τη συμβουλή των γονέων μου.
- _____ 12. Νοιώθω ότι η μοίρα μου είναι συνυφασμένη με αυτή των ανθρώπων γύρω μου
- _____ 13. Όταν γνωρίζω για πρώτη φορά κάποιον άνθρωπο προτιμώ να είμαι ευθύς και ειλικρινής.
- _____ 14. Νιώθω καλά όταν συνεργάζομαι με άλλους.
- _____ 15. Νιώθω άνετα (όχο αμήχανα) όταν με επαινούν ή με επιβραβεύουν.

- _____ 16. Θα αισθανθώ συνυπεύθυνος αν κάποιο από τα αδέρφια μου αποτύχει σε κάτι.
- _____ 17. Συχνά αισθάνομαι ότι οι σχέσεις μου με τους άλλους είναι σημαντικότερες από τις προσωπικές μου επιτυχίες.
- _____ 18. Δεν δυσκολεύομαι να παίρνω το λόγο μέσα στην τάξη ή σε μία συνεδρίαση.
- _____ 19. Θα έδινα την θέση μου στο λεωφορείο στον καθηγητή μου ή το αφεντικό μου
- _____ 20. Συμπεριφέρομαι πάντα με τον ίδιο τρόπο, ανεξάρτητα με ποιόν είμαι μαζί.
- _____ 21. Η ευτυχία μου εξαρτάται από την ευτυχία των ανθρώπων που με περιβάλλουν.
- _____ 22. Η υγεία μου είναι το σημαντικότερο πράγμα για μένα.
- _____ 23. Θα παραμείνω στην ομάδα μου εάν με χρειάζεται ακόμα και εάν είμαι δυσαρεστημένος μαζί της.
- _____ 24. Προσπαθώ να κάνω το καλύτερο για μένα ανεξάρτητα από τις επιπτώσεις που θα έχει στους άλλους.
- _____ 25. Το να είμαι ικανός να φροντίζω τον εαυτό μου είναι πρωταρχικής σημασίας για μένα.
- _____ 26. Είναι σημαντικό για μένα να σέβομαι τις αποφάσεις της ομάδας μου.
- _____ 27. Η ταυτότητά μου ως πρόσωπο, η ανεξαρτησία μου από τους άλλους, είναι πολύ σημαντικό πράγμα για μένα
- _____ 28. Είναι σημαντικό για μένα να διατηρούνται οι ισορροπίες μέσα στην ομάδα μου.
- _____ 29. Συμπεριφέρομαι στο σπίτι και στο σχολείο με τον ίδιο τρόπο.
- _____ 30. Συνήθως κάνω αυτό που θέλουν οι άλλοι να κάνω, ακόμα και εάν θα ήθελα να κάνω κάτι διαφορετικό.

F_1

Σας παρακαλούμε αφού διαβάσετε το κείμενο που ακολουθεί, να αξιολογήσετε σε ποιο βαθμό οι παρακάτω προτάσεις αντανακλούν τον χαρακτήρα του Πέτρου κυκλώνοντας έναν αριθμό από το 0 έως το 7 για να δείξετε πόσο τον χαρακτηρίζει η κάθε μία πρόταση.

Ο Πέτρος είναι ένα μοναδικό άτομο. Ασχολείται με το Tae Kwo Do με επιμονή για πολύ καιρό. Έχει συμμετάσχει σε σημαντικούς αγώνες όπου έχει κερδίσει αρκετά μετάλλια. Αυτό οφείλεται στο ότι προπονείται σκληρά και πιστεύει στις δυνατότητές του. Είναι δυναμικός χαρακτήρας και αγωνίζεται με αποφασιστικότητα για να πετύχει τους στόχους του. Του αρέσει να είναι ανεξάρτητος και προτιμά να αφιερώνει τον ελεύθερο χρόνο του στις προπονήσεις παρά στη διασκέδαση. Είναι ανταγωνιστικός και στον τελευταίο του αγώνα απέκλεισε πολύ ισχυρούς αντιπάλους για να φτάσει στον τελικό. Τη στιγμή της απονομής ένιωσε να δικαιώνονται οι κόποι του και η προσπάθεια τόσων χρόνων. Γενικά ο Πέτρος πιστεύει ότι αν κανείς πραγματικά το θέλει μπορεί να επιτύχει τα πάντα στη ζωή του.

	καθόλου	πάρα πολύ
Ο Πέτρος είναι αισιόδοξος.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι ενθουσιασμένος.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι χαρούμενος.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι γεμάτος ενέργεια.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι πειθαρχημένος.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι δυναμικός χαρακτήρας.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι ανεξάρτητος.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι αποφασιστικός.	1 2 3 4 5 6 7	
Ο Πέτρος είναι ανταγωνιστικός.	1 2 3 4 5 6 7	

G_1

Σημείωσε για το πόσο συμφωνείς ότι ισχύει η κάθε πρόταση για εσένα.

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Κάπως διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Κάπως συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7
__ 1	Μου αρέσει να ξεχωρίζω και να είμαι διαφορετικός από τους άλλους.					
__ 2	Είναι σημαντικό για μένα να ενεργώ σαν ανεξάρτητο άτομο.					

Η

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες δηλώσεις σχετικά με διάφορες στάσεις και συναισθήματα. Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Ενδιαφερόμαστε απλά για το πώς σκέφτεστε για τον εαυτό σας. Στο χώρο δίπλα από κάθε δήλωση, γράψτε τον αριθμό που δείχνει το βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από αυτές τις δηλώσεις, χρησιμοποιώντας την ακόλουθη κλίμακα:

Διαφωνώ απόλυτα				Ουδέτερα/ Ανάμεικτα					Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7			

1	Οι στενές σχέσεις μου αντανakλούν σε μεγάλο ποσοστό το ποιος είμαι.	1	2	3	4	5	6	7
2	Όταν αισθάνομαι πολύ κοντά σε κάποιον, συχνά νιώθω ότι το άτομο αυτό είναι σημαντικό κομμάτι του εαυτού μου.	1	2	3	4	5	6	7
3	Συνήθως αισθάνομαι έντονα υπερήφανος όταν κάποιος σημαντικός σε εμένα επιτυγχάνει ένα επίτευγμα.	1	2	3	4	5	6	7
4	Θεωρώ ότι τα πιο σημαντικά στοιχεία του εαυτού μου μπορούν να γίνουν αντιληπτά παρατηρώντας τους στενούς μου φίλους και κατανοώντας το «ποιοι είναι».	1	2	3	4	5	6	7
5	Όταν σκέφτομαι τον εαυτό μου, συχνά σκέφτομαι και τους στενούς φίλους μου ή την οικογένειά μου εξίσου.	1	2	3	4	5	6	7
6	Εάν ένα άτομο πληγώσει κάποιον σημαντικό για εμένα, νιώθω εξίσου προσωπικό πλήγμα.	1	2	3	4	5	6	7
7	Γενικά, οι στενές σχέσεις μου είναι ένα σημαντικό κομμάτι της αυτό-εικόνας μου.	1	2	3	4	5	6	7
8	Εν γένει, οι στενές σχέσεις μου επηρεάζουν ελάχιστα το πώς νιώθω για τον εαυτό μου.	1	2	3	4	5	6	7
9	Οι στενές σχέσεις μου δεν είναι σημαντικές για την αυτοεκτίμησή μου.	1	2	3	4	5	6	7
10	Η αίσθηση υπερηφάνειας μου προέρχεται από την ατόμων που έχω ως στενούς φίλους.	1	2	3	4	5	6	7
11	Όταν αναπτύσσω μια στενή φιλία με κάποιον, συνήθως ταυτίζομαι μαζί του.	1	2	3	4	5	6	7

**Universität Kreta
Fakultät für Sozialwissenschaften
Institut für Psychologie**

Wir möchten Ihnen für Ihre Zusammenarbeit in dieser Forschungsarbeit danken. Das Hauptziel dieser Arbeit ist es, die **zwischenmenschlichen Beziehungen und Gefühle** zu untersuchen. Dies ist ein wichtiger Bereich der Wissenschaft, der zu einem besseren Verständnis der sozialen Beziehungen führen kann.

In Bezug auf die Ausfüllung dieses Fragebogens möchten wir folgendes hervorheben:

Die Teilnahme an der Umfrage ist freiwillig. **Die Antworten werden streng vertraulich behandelt und die Identität der Teilnehmer bleibt anonym.** Sie werden nicht darum gebeten, irgendwelche Daten auszufüllen, aus denen Ihre Identität enthüllt werden könnte. Die Ausfüllung aller Fragebögen dauert ca. 20 Minuten. **Mit der Ausfüllung und Rückgabe des Fragebogens erklären Sie Ihr Einverständnis zur Teilnahme an dieser Forschungsarbeit.**

Falls Sie irgendwelche Fragen über Ihre Rechte als Teilnehmer dieser Studie haben, können Sie mich gerne kontaktieren:

Boumparis Nikolaos Tel.: 015121709682 e-mail: niko_boumparis@t-online.de

Vielen Dank im Voraus für Ihre Hilfe.

A

Die folgenden Aussagen beziehen sich darauf, wie Sie sich in emotional bedeutsamen Partnerschaften fühlen. Von Interesse ist für uns dabei vor allem, wie Sie im Allgemeinen Partnerschaften erleben , nicht so sehr, was gerade in einer aktuellen Partnerschaft passiert. Bitte nehmen Sie zu jeder Aussage Stellung, indem sie eine Zahl ankreuzen, um darzustellen, wie sehr sie der Aussage für sich zustimmen.		stimme gar nicht zu						stimme völlig zu
1	Ich habe Angst, die Liebe meines Partners/meiner Partnerin zu verlieren.	1	2	3	4	5	6	7
2	Ich ziehe es vor, einem Partner/einer Partnerin nicht zu zeigen, wie ich in meinem Innersten fühle.	1	2	3	4	5	6	7
3	Ich mache mir oft Sorgen, dass mein Partner/meine Partnerin nicht bei mir bleiben will.	1	2	3	4	5	6	7
4	Ich fühle mich wohl damit, meine privaten Gedanken und Gefühle mit meinem Partner/meiner Partnerin zu teilen.	1	2	3	4	5	6	7
5	Ich mache mir oft Sorgen, dass mein Partner/meine Partnerin mich nicht wirklich liebt.	1	2	3	4	5	6	7
6	Es fällt mir schwer, mich auf meinen Partner/meine Partnerin zu verlassen.	1	2	3	4	5	6	7
7	Ich mache mir häufig Sorgen um meine Beziehungen.	1	2	3	4	5	6	7
8	Ich fühle mich sehr wohl damit, meinem Partner/meiner Partnerin nahe zu sein.	1	2	3	4	5	6	7
9	Ich wünsche mir oft, dass die Gefühle meines Partner/meiner Partnerin mir gegenüber genauso stark sind, wie meine Gefühle für ihn/sie.	1	2	3	4	5	6	7
10	Ich fühle mich unwohl, mich meinem Partner/meiner Partnerin zu öffnen.	1	2	3	4	5	6	7
11	Ich befürchte, dass ich meinem Partner/meiner Partnerin weniger bedeute, als er/sie mir.	1	2	3	4	5	6	7
12	Ich ziehe es vor, meinem Partner/meiner Partnerin nicht nahe zu sein.	1	2	3	4	5	6	7
13	Wenn mein Partner/meine Partnerin nicht in meiner Nähe ist, befürchte ich häufig, er/sie könnte sich für jemand anderen interessieren.	1	2	3	4	5	6	7
14	Mir wird unwohl, wenn ein Partner/eine Partnerin mir sehr nahe sein will.	1	2	3	4	5	6	7
15	Wenn ich in einer Partnerschaft Gefühle zeige, habe ich Angst, dass mein Partner/meine Partnerin nicht ebenso für mich fühlt.	1	2	3	4	5	6	7
16	Mir fällt es relativ leicht, meinem Partner/meiner Partnerin nahe zu kommen.	1	2	3	4	5	6	7
17	Ich mache mir selten Sorgen darüber, dass mein Partner/meine Partnerin mich verlässt.	1	2	3	4	5	6	7

		stimme gar nicht zu						stimme völlig zu
18	Ich fühle mich wohl dabei, mich auf meinen Partner/meine Partnerin zu verlassen.	1	2	3	4	5	6	7
19	Mein Partner/meine Partnerin bringt mich dazu, an mir selbst zu zweifeln.	1	2	3	4	5	6	7
20	Normalerweise bespreche ich Probleme und Anliegen mit meinem Partner/meiner Partnerin.	1	2	3	4	5	6	7
21	Ich mache mir selten Sorgen, verlassen zu werden.	1	2	3	4	5	6	7
22	Es hilft mir, mich in schwierigen Zeiten an meinen Partner/meine Partnerin zu wenden.	1	2	3	4	5	6	7
23	Ich habe den Eindruck, dass mein Partner/meine Partnerin nicht so viel Nähe möchte wie ich.	1	2	3	4	5	6	7
24	Ich erzähle meinem Partner/meiner Partnerin so ziemlich alles.	1	2	3	4	5	6	7
25	Manchmal ändern Partner/Partnerinnen ihre Gefühle für mich ohne ersichtlichen Grund.	1	2	3	4	5	6	7
26	Ich bespreche vieles mit meinem Partner/meiner Partnerin.	1	2	3	4	5	6	7
27	Mein Bedürfnis nach großer Nähe schreckt andere Menschen manchmal ab.	1	2	3	4	5	6	7
28	Ich bin nervös, wenn mein Partner/meine Partnerin mir zu nahe kommt.	1	2	3	4	5	6	7
29	Ich habe Angst, dass sobald ein Partner/eine Partnerin mich näher kennen lernt, er/sie mich nicht so mag, wie ich wirklich bin.	1	2	3	4	5	6	7
30	Es fällt mir nicht schwer, meinem Partner/meiner Partnerin nahe zu kommen.	1	2	3	4	5	6	7
31	Es macht mich wütend, dass ich von meinem Partner/meiner Partnerin nicht die Zuneigung und Unterstützung bekomme, die ich brauche.	1	2	3	4	5	6	7
32	Es fällt mir leicht, mich auf meinen Partner/meine Partnerin zu verlassen.	1	2	3	4	5	6	7
33	Ich befürchte, dass ich nicht an andere Leute heranreiche oder im Vergleich mit ihnen schlecht abschneide.	1	2	3	4	5	6	7
34	Es fällt mir leicht, meinem Partner/meiner Partnerin gegenüber liebevoll zu sein.	1	2	3	4	5	6	7
35	Mein Partner/meine Partnerin scheint mich nur dann wahrzunehmen, wenn ich wütend bin.	1	2	3	4	5	6	7
36	Mein Partner/meine Partnerin versteht mich und meine Bedürfnisse wirklich.	1	2	3	4	5	6	7

B

Wir möchten Ihnen gerne einige Fragen zu Ihren Gefühlen stellen. Uns interessiert, wie Sie Ihre Gefühle unter Kontrolle halten, bzw. regulieren. Zwei Aspekte Ihrer Gefühle interessieren uns dabei besonders. Einerseits ist dies Ihr emotionales Erleben, also was Sie innen fühlen. Andererseits geht es um den emotionalen Ausdruck, also wie Sie Ihre Gefühle verbal, gestisch oder im Verhalten nach außen zeigen.

Obwohl manche der Fragen ziemlich ähnlich klingen, unterscheiden sie sich in wesentlichen Punkten. Bitte beantworten Sie die Fragen, indem Sie folgende Antwortmöglichkeiten benutzen.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
stimmt neutral stimmt vollkommen
überhaupt nicht

1. ____ Wenn ich mehr positive Gefühle (wie Freude oder Heiterkeit) empfinden möchte, ändere ich, woran ich denke.
2. ____ Ich behalte meine Gefühle für mich.
3. ____ Wenn ich weniger negative Gefühle (wie Traurigkeit oder Ärger) empfinden möchte, ändere ich, woran ich denke.
4. ____ Wenn ich positive Gefühle empfinde, bemühe ich mich, sie nicht nach außen zu zeigen.
5. ____ Wenn ich in eine stressige Situation gerate, ändere ich meine Gedanken über die Situation so, dass es mich beruhigt.
6. ____ Ich halte meine Gefühle unter Kontrolle, indem ich sie nicht nach außen zeige.
7. ____ Wenn ich mehr positive Gefühle empfinden möchte, versuche ich über die Situation anders zu denken.
8. ____ Ich halte meine Gefühle unter Kontrolle, indem ich über meine aktuelle Situation anders nachdenke.
9. ____ Wenn ich negative Gefühle empfinde, Sorge ich dafür, sie nicht nach außen zu zeigen.
10. ____ Wenn ich weniger negative Gefühle empfinden möchte, versuche ich über die Situation anders zu denken.

C

Die folgenden Sätze beziehen sich auf deine Beziehung oder Ehe. Bitte markieren Sie neben jedem Satz die Zahl an, die zeigt wie sehr Sie mit dem Satz, basierende auf der folgenden Skala zustimmen.

	1	2	3	4	5	6	7
Trifft gar nicht zu							Trifft völlig zu
1. Wir haben eine gute Beziehung / Ehe.	1	2	3	4	5	6	7
2. Meine Beziehung/Ehe mit meinem/meiner Partner/Partnerin ist sehr stabil.	1	2	3	4	5	6	7
3. Unsere Beziehung/Ehe ist stark.	1	2	3	4	5	6	7
4. Die Beziehung mit meinem/meiner Partner/Partnerin macht mich glücklich.	1	2	3	4	5	6	7
5. Ich fühle wirklich, dass wir mit meinem Partner ein Team sind.	1	2	3	4	5	6	7

6. Markieren Sie auf der unteren Skala die Zahl die am besten das Ausmaß des Glückes in Ihrer Beziehung oder Ehe beschreibt. Die mittlere Hälfte „glücklich“ bezieht sich auf den Grad den die meisten Menschen in einer Beziehung oder Ehe erleben. Die Skala erhöht sich allmählich auf der rechten Seite für diejenigen die intensive Freude in Ihrer Beziehung oder Ehe erleben und reduziert sich links für diejenigen die intensive Unzufriedenheit oder Unglück erleben.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sehr unglücklich				glücklich					Sehr glücklich

D

Nachstehend finden Sie eine Reihe von Aussagen über verschiedene Einstellungen und Gefühle. Es gibt keine richtige oder falsche Antwort auf diese Fragen, wir sind interessiert, wie Sie über sich denken. Schreiben Sie bitte neben jeder Frage die Zahl, die anhand folgender Skala angibt wie sehr sie der Aussage für sich zustimmen.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
stimmt überhaupt nicht **neutral** **stimmt vollkommen**

1	Meine engen Beziehungen reflektieren einen großen Teil meines Ichs wider.	1	2	3	4	5	6	7
2	Wenn ich mit jemandem eng verbunden bin, empfinde ich diese Person oft als einen wichtigen Teil meiner selbst.	1	2	3	4	5	6	7
3	In der Regel fühle ich ein starkes Gefühl von Stolz wenn jemand mir wichtiges etwas Großes leistet.	1	2	3	4	5	6	7
4	Ich denke, die wichtigsten Teile meiner Selbst können mit der Beobachtung meiner engen Freunde und dem Verständnis wer sie sind erfasst werden.	1	2	3	4	5	6	7
5	Wenn ich über mich nachdenke, denke ich oft an meine Freunde oder auch an meine Familie.	1	2	3	4	5	6	7
6	Wenn eine Person jemanden mir engen Bekannten verletzt, fühle ich mich persönlich auch verletzt.	1	2	3	4	5	6	7
7	Im Allgemeinen sind meine engen Beziehungen ein wichtiger Teil meines Selbstbildes.	1	2	3	4	5	6	7
8	Insgesamt haben meine engen Beziehungen sehr wenig damit zu tun wie ich über mich selbst fühle.	1	2	3	4	5	6	7
9	Meine engen Beziehungen sind nicht von besonderer Wichtigkeit was mein Ich angeht.	1	2	3	4	5	6	7
10	Mein Gefühl von Stolz kommt vom Wissen wen ich als engen Freund besitze.	1	2	3	4	5	6	7
11	Wenn ich eine enge Freundschaft mit jemand aufbaue, identifiziere ich mich häufig mit dieser Person.	1	2	3	4	5	6	7

Im Folgenden finden Sie eine Reihe von Aussagen, die sich auf eine Vielzahl an Gefühlen und Verhaltensweisen in verschiedenen Situationen beziehen. Bitte lesen Sie jede Aussage durch und geben Sie an, inwieweit die Aussage für Sie persönlich zutrifft.

	trifft gar nicht zu	trifft nicht zu	trifft eher nicht zu	weder noch	trifft eher zu	trifft zu	trifft völlig zu
1. Es gefällt mir, einzigartig und in vielerlei Hinsicht anders als andere zu sein.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ich kann mit jemandem offen reden, den ich zum ersten Mal treffe, auch wenn die Person viel älter ist als ich.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Auch wenn ich ganz anderer Meinung bin als andere Gruppenmitglieder, vermeide ich eine Auseinandersetzung.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ich habe Respekt vor den Autoritätspersonen, mit denen ich zu tun habe.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ich mache mein eigenes Ding, egal was andere darüber denken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ich schätze Menschen, die bescheiden sind.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Es ist mir wichtig, als eigenständige Person zu handeln.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Ich bin bereit, meine eigenen Interessen zugunsten der Gruppe, der ich angehöre, aufzugeben.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Ich sage lieber direkt „Nein“, als zu riskieren, dass ich missverstanden werde.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Es ist mir wichtig, eine lebhaft Phantasie zu haben.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Bei der Planung meiner Ausbildung oder Karriere sollte ich den Rat meiner Eltern berücksichtigen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Ich habe das Gefühl, dass mein Schicksal mit dem meiner Mitmenschen verflochten ist.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Ich bevorzuge es, gegenüber Personen, die ich gerade erst kennen gelernt habe, offen und direkt zu sein.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Ich fühle mich gut, wenn ich mit anderen zusammenarbeite.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Ich fühle mich wohl, wenn ich durch Lob oder durch Belohnung hervorgehoben werde.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Wenn mein Bruder oder meine Schwester versagen, fühle ich mich verantwortlich.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Ich habe das Gefühl, dass meine Beziehungen wichtiger sind als das, was ich selber erreicht habe.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. In einer Gruppe das Wort zu ergreifen, ist kein Problem für mich.
19. Ich würde meinem/ meiner Vorgesetzten im Bus meinen Sitzplatz anbieten.
20. Ich verhalte mich immer auf die gleiche Weise, egal mit wem ich zusammen bin.
21. Meine Zufriedenheit hängt von der Zufriedenheit der Menschen um mich herum ab.
22. Ich schätze es über alles, bei guter Gesundheit zu sein.
23. Ich bleibe in einer Gruppe, wenn sie mich braucht, auch wenn ich mit der Gruppe unzufrieden bin.
24. Ich versuche das zu tun, was am besten für mich ist, ungeachtet dessen, wie es sich auf andere auswirken könnte.
25. Eines meiner Hauptanliegen ist, für mich selbst sorgen zu können.
26. Es ist mir wichtig, von der Gruppe getroffene Entscheidungen zu respektieren.
27. Eine von anderen unabhängige Person zu sein, ist mir sehr wichtig.
28. Es ist mir wichtig, die Harmonie innerhalb meiner Gruppe zu bewahren.
29. Ich verhalte mich zu Hause auf die gleiche Weise, wie ich mich am Arbeitsplatz verhalte.
30. Ich schließe mich normalerweise dem an, was andere tun wollen, auch wenn ich eigentlich lieber etwas anderes täte.
-

F_1

Nachdem Sie den folgenden Text gelesen haben, bewerten Sie bitte inwieweit die nachstehenden Aussagen Peters Charakter widerspiegeln. Kreuzen Sie eine Zahl von 0 bis 7 an um jede einzelne Aussage zu bewerten.

Peter ist eine einzigartige Person. Er beschäftigt sich seit langer Zeit mit dem Kampfsport Tae Kwon Do und trainiert sehr ausdauernd. Er hat an wichtigen Turnieren teilgenommen und mehrere Medaillen gewonnen. Das liegt daran das er so hart trainiert und an seine Fähigkeiten glaubt. Er hat einen dynamischen Charakter und kämpft mit Entschlossenheit um seine Ziele zu erreichen. Er bevorzugt es unabhängig zu sein und widmet seine Freizeit lieber dem Training anstatt dem persönlichen Vergnügen. Er ist konkurrenzfähig und gewann in seinem letzten Turnier gegen starke, fähige Gegner um bis ins Finale zu kommen. Zum Zeitpunkt der Verleihung fühlte er, dass die Anstrengungen und Mühen der letzten Jahre einen Sinn hatten und belohnt wurden. Im Allgemeinen glaubt Peter, dass wenn jemand etwas wirklich will, man alles im Leben erreichen kann.

	Stimmt überhaupt nicht	stimmt vollkommen
Peter ist optimistisch.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist begeistert.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist glücklich.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist voller Energie.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist diszipliniert.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter hat einen dynamischen Charakter	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist unabhängig.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist entschlossen.	1 2 3 4 5 6 7	
Peter ist konkurrenzfähig.	1 2 3 4 5 6 7	

G_1

Markieren Sie bitte, inwieweit folgende Aussagen für Sie zustimmen.

Stimme gar nicht zu	Stimme nicht zu	Stimme eher nicht zu	Weder noch	Stimme eher zu	Stimme zu	Stimme völlig zu
1	2	3	4	5	6	7
__ 1	Ich mag es anders zu sein und mich von anderen zu unterscheiden.					
__ 2	Es ist von bedeutender Wichtigkeit für mich als unabhängige Person zu handeln					

H

Nachstehend finden Sie eine Reihe von Aussagen über verschiedene Einstellungen und Gefühle. Es gibt keine richtige oder falsche Antwort auf diese Fragen, wir sind interessiert, wie Sie über sich denken. Schreiben Sie bitte neben jeder Frage die Zahl, die anhand folgender Skala angibt wie sehr sie der Aussage für sich zustimmen.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
stimmt überhaupt nicht neutral stimmt vollkommen

1	Meine engen Beziehungen reflektieren einen großen Teil meines Ichs wider.	1	2	3	4	5	6	7
2	Wenn ich mit jemandem eng verbunden bin, empfinde ich diese Person oft als einen wichtigen Teil meiner selbst.	1	2	3	4	5	6	7
3	In der Regel fühle ich ein starkes Gefühl von Stolz wenn jemand mir wichtiges etwas Großes leistet.	1	2	3	4	5	6	7
4	Ich denke, die wichtigsten Teile meiner Selbst können mit der Beobachtung meiner engen Freunde und dem Verständnis wer sie sind erfasst werden.	1	2	3	4	5	6	7
5	Wenn ich über mich nachdenke, denke ich oft an meine Freunde oder auch an meine Familie.	1	2	3	4	5	6	7
6	Wenn eine Person jemanden mir engen Bekannten verletzt, fühle ich mich persönlich auch verletzt.	1	2	3	4	5	6	7
7	Im Allgemeinen sind meine engen Beziehungen ein wichtiger Teil meines Selbstbildes.	1	2	3	4	5	6	7
8	Insgesamt haben meine engen Beziehungen sehr wenig damit zu tun wie ich über mich selbst fühle.	1	2	3	4	5	6	7
9	Meine engen Beziehungen sind nicht von besonderer Wichtigkeit was mein Ich angeht.	1	2	3	4	5	6	7
10	Mein Gefühl von Stolz kommt vom Wissen wen ich als engen Freund besitze.	1	2	3	4	5	6	7
11	Wenn ich eine enge Freundschaft mit jemand aufbaue, identifiziere ich mich häufig mit dieser Person.	1	2	3	4	5	6	7

Geschlecht Männlich **Alter** (In Jahren): _____
 Weiblich

Momentane Situation (markieren sie bitte alles, was zutrifft):

verheiratet (Jahre ____ Monate ____)

Ich führe eine Beziehung (Jahre ____ Monate ____)

Diesen Zeitraum führe ich keine Beziehung

In was für einem Sozioökonomischen Umfeld wuchsen Sie den längsten Zeitraum Ihres Lebens auf?

Oberschicht	Oberschicht- Mittelschicht	Mittelschicht	Mittelschicht- Unterschicht	Unterschicht

In was für einem Ort, wuchsen Sie die längste Zeit Ihres Lebens auf? (bitte nur eines ankreuzen)

Land	Stadt	Vorstadt

Insgesamte Anzahl der Jahre in der Sie eine Schule/Hochschule besucht haben. (Grundschule eingeschlossen)

Sie sind (bitte nur eines markieren)

Überhaupt nicht 1 2 3 4 5 6 7 Sehr

Religiös Religiös

Antworten Sie mit Zahlen:

Wie viele ältere Brüder haben Sie? ____

Wie viele ältere Schwestern haben Sie? ____

Wie viele kleinere Brüder haben Sie? ____

Wie viele kleinere Schwestern haben Sie? ____

Wir bedanken uns für Ihre Hilfe!